

Leena Peräkylä

ALKUVAIHEEN YRITYSTEN RAHOI- TUSMAHDOLLISUUDET YRITTÄ- JYYTTÄ EDISTÄVÄSSÄ SÄÄTIÖSSÄ

Opinnäytetyö
Liiketalouden tradenomi

2019

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Leena Peräkylä	Tradenomi (AMK)	Toukokuu 2019
Opinnäytetyön nimi		
Alkuvaiheen yritysten rahoitusmahdollisuudet yrittäjyyttä edistävässä säätiössä	42 sivua 1 liitesivua	
Toimeksiantaja		
XAMK/TKI-yksikkö Luovat alat/Ari Lindeman		
Ohjaaja		
Marita Kankaanranta/XAMK		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyö liittyy Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Saimian ja Karelia ammattikorkeakoulun yhteiseen kaksivuotiseen ja kaksiosaiseen hankkeeseen. Hankkeen toisena osana on selvittää, mitä keinoja yrittäjyyttä tukevalla säätiöllä on oman pääoman ehtoisten rahoitusmuotojen tekemiseksi alkuvaiheen yrityksille. Säätiöistä hankkeessa on mukana William ja Ester Otsakorven Säätiö. Otsakorven säätiö on yleishyödyllinen säätiö. Säätiö on jo aiemmin tukenut yrityksiä halpakorkoisilla lainoilla, mutta yleisen taloudellisen tilanteen takia lainojen kysyntä on romahtanut.</p>		
<p>Tutkimuksen aluksi selvitettiin, mikä on säätiö ja milloin säätiö on yleishyödyllinen. Lisäksi selvitettiin haastattelun avulla Otsakorven säätiön tavoitteita ja säätiön nykyisiä tukimuotoja. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa jo olemassa olevasta aineistosta selvitettiin oman pääoman ehtoisia rahoitusmuotoja, niiden ominaisuuksia ja mahdollisuuksien mukaan myös niiden käsittelyä kirjanpidossa ja verotuksessa. Lisäksi mietittiin, kannattaisiko säätiön käyttää apuna pääoma- tai enkelisijoittajia. Säätiö halusi rahoitusmuodon olevan toimenpiteiltään mahdollisimman yksinkertainen. Tuottotavoitettakaan säätiöllä ei ole. Sijoitusaika olisi enintään 10 vuotta. Ainoat kriteerit koskevat tuettavan yrityksen kokoa ja sijaintia: yrityksen tulee olla pieni tai keskisuuri ja sen pitää sijaita toimialueella. Näillä tiedoilla etsittiin säätiölle sopivaa sijoitusmuotoa.</p>		
<p>Puhtaasti oman pääoman ehtoisista rahoitusmuodoista esiin nousi osakkeiden osto. Sen lisäksi valittavana on ns. välirahoitusmuotoja eli rahoitusta, jossa on sekä oman että vieraan pääoman ominaisuuksia. Välirahoitusmuodoista esiin nousivat optio- ja pääomalainat. Vieraan pääoman ehtoisia rahoitusmuotoja ei juurikaan selvitetty säätiön toiveet huomioon.</p>		
<p>Selvitystyön perusteella säätiölle suositeltavaksi vaihtoehdoksi nousi pääomalaina. Vaikka pääomalainan takaisinmaksu on sidottu yrityksen tulokseen, pääomalainaan ei liity yrityksen omistussuhteiden muutoksia. Jos säätiö olisi halunnut vaikutusvaltaa yritykseen, osakeomistus tai optiolainat olisivat voineet olla hyvä vaihtoehto. Tutkimus oli säätiölle tärkeä, koska säätiön aiemmin tärkeän tukimuodon, yrityslainojen, on romahtanut ja säätiö tarvitsi tilalle toisen mahdollisen tukimuodon.</p>		
Asiasanat		
säätiö, rahoitus, startup-yritys, osakeyhtiö		

Author (authors)	Degree	Time
Leena Peräkylä	Bachelor of Business Administration	May 2019
Thesis title		
Options of entrepreneurship promoting foundation to finance early-stage companies		42 pages 1 pages of appendices
Commissioned by		
South-Eastern Finland University of Applied Sciences/Creative Industries Research Unit/Ari Lindeman		
Supervisor		
Marita Kankaanranta		
Abstract		
<p>This thesis was closely connected with a two-year project, where Xamk, Saimia and Karelia universities of applied sciences were finding ways how to finance the equity of startup - companies. The foundation involved in this project was William and Ester Otsakorven Säätiö sr. They have already financed companies with low-interest loans but now the demand for these loans has collapsed because of the common financial situation.</p>		
<p>In the beginning, the research aimed to discuss what a foundation is and when a foundation is a philanthropic foundation. After that the thesis introduces, what kind of objectives the foundation had and how they have already financed startup-companies. This research was conducted as qualitative research. Requirements of the foundation included easiness of investments, no more than 10 years' investment time, and the small or medium size of the company. There were no demands on profit.</p>		
<p>Equity investments were the share issue, increase of the capital stocks and investments in free capital funds. Mezzanine credit were option loans, subordinated loans and convertible bond loans. The financing of current liabilities were excluded because of the foundation's wish.</p>		
<p>The result of this thesis was that the most recommendable option was the subordinated loan. If foundations had wanted influence in the companies they had supported, the answer would have been different. This thesis was very important to the foundation because the demand for the loan they have granted earlier has collapsed and they need another way to support new companies.</p>		
Keywords		
foundation, startup-company, financing, limited company		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Tutkimuksen tausta ja aiempia tutkimuksia	6
1.2	Tutkimuksen tavoite, tutkimuksen ongelma ja rajaus	7
1.3	Tutkimusmenetelmä	7
1.4	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	8
2	SÄÄTIÖT	9
2.1	Säätiön oma pääoma	11
2.2	William ja Ester Otsakorven Säätiö sr	13
2.3	Tietoa Otsakorven Säätiön myöntämistä tuista	14
2.4	Säätiöiden kirjanpito	16
2.5	Säätiöiden verotus.....	20
3	OSAKEYHTIÖT JA MUUT MAHDOLLISET SIJOITUSOSAPUOLET	22
3.1	Osakeyhtiöt	22
3.2	Startup-yritykset	24
3.3	Pääomasijoitusyhtiöt ja enkelisijoittajat	24
4	OMAN PÄÄOMAN EHTOISET RAHOITUSVAIHTOEHDOT	25
4.1	Osakeanti	25
4.2	Omien osakkeiden liikkeellelasku.....	25
4.3	Jako-osaton etuosake	26
4.4	Osakepääoman korottaminen	26
4.5	Siirto Sijoitetun vapaan oman pääoman -rahastoon.....	26
4.6	Optiolaina	27
4.7	Vaihtovelkakirjalaina.....	27
4.8	Pääoma- ja hybridilainat.....	28
4.9	Voitto-osuuslaina.....	28

5	TUTKIMUSTULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA ANALYYSI.....	29
5.1	Tutkimuksen kulku.....	29
5.2	Tulokset haastattelusta	29
5.3	Tulokset ja johtopäätökset selvittelytyöstä	30
5.4	Analyysi.....	33
5.5	Luotettavuuden arviointi ja eettisyys.....	35
6	YHTEENVETO JA POHDINTA	36
	LÄHTEET	39

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Yritysten alkua on usein karikkoinen. Kustannuksia syntyy, mutta tuloja ei tule samaa tahtia. Ongelmia tuottaa erityisesti alkuvaiheen rahoitus. Pankista lainan saaminen pelkillä suunnitelmilla voi olla vaikeaa. Suurena apuna aloittavien yritysten rahoittajana ovat yleishyödylliset säätiöt, jotka tukevat yrityksiä esimerkiksi myöntämällä halpakorkoisia lainoja. Mitä muita tukimuotoja, paitsi lainoja, säätiöt voisivat tarjota startup-yrityksille? Aiheen tutkiminen on tärkeää, sillä yhteiskunta yrittää koko ajan saada työllisyyttä aikaan lisäämällä yrittäjyyttä ja rahoitus on oleellisessa asemassa, kun yrittäjyyttä harkitaan. Lisäksi vallitseva taloustilanne on johtanut siihen, että myös pankit tarjoavat halpakorkoisia lainoja, eikä säätiöiden myöntämällä halpakorkoisilla lainoilla ole kysyntää. Toisaalta taas, kirjanpityö muuttuu koko ajan entistä enemmän asiantuntijatyöksi, ja aiheen selvittäminen antaakin hyvää pohjaa neuvoo säätiötä rahoitusasioissa.

1.1 Tutkimuksen tausta ja aiempia tutkimuksia

Tämä opinnäytetyö liittyy vireillä olevaan kaksivuotiseen hankkeeseen, jonka tarkoituksena on madaltaa yrittäjyyden kynnyksiä ja tukea alkuvaiheen yrityksiä. Hankkeessa on mukana Karelia, Saimia ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulut. Kyseiset ammattikorkeakoulut ovat jo aiemminkin tukeneet opiskelijälähtöistä yrittäjyyttä pienimuotoisella rahoitustoiminnalla. Yritykset ovat saaneet tukea mm. markkinointi- ja materiaalikuluihin. Hankkeessa on kaksi toimenpidekokonaisuutta: Kokeilurahoitus yrittäjyyden edistämiseksi ja Säätiön rahoitusta syntyneille yrityksille -toimintamallin kehittäminen. Säätiöistä on hankkeessa mukana William ja Ester Otsakorven Säätiö sr, joka on jo aiemminkin tukenut pieniä, aloittavia yrityksiä halpakorkoisilla lainoilla, avustuksilla ja apurahoilla.

Tuija Mattila on (2016) opinnäytetyössään tutkinut säätiöitä, jotka ovat valmiita rahoittamaan joko perustamisvaiheessa olevia tai muutaman vuoden markkinoilla olleita yrityksiä. Työssään hän on tutkinut myös yrityksille syntyviä kustannuksia ja niiden kattamiseen liittyviä rahoitusvaihtoehtoja. Eräänä rahoitusmuotona hän on käsitellyt pääomarahoitusta, mutta käsittely on ollut aika pintapuolista ja tapahtunut lähinnä yrittäjän näkökulmasta. Koska tämä

opinnäytetyö on tarkoitus tehdä nimenomaan säätiön näkökulmasta katsoen ja vertaillen useita eri oman pääoman ehtoisia sijoitusmahdollisuuksia, eivätkä työt käsittele samaa asiaa.

Katariina Suominen on opinnäytetyössään (2017) tutkinut enkelisijoittajien sijoituskriteerejä startup-yrityksissä. Tutkimus lähestyy aihetta selvittämällä, millä kriteereillä sijoituspäätös tehdään ja mikä on startup-yritys. Tämäkään opinnäyte ei siis selvitä mahdollisia rahoitusvaihtoehtoja säätiön näkökulmasta katsoen.

Ida Pentikäinen on opinnäytetyössään (2018) puolestaan tutkinut startup-yritysten rahoitusmahdollisuuksia. Hän on selvittänyt kaikkia mahdollisia rahoittajia perheen ja ystävien tekemistä sijoituksista bisnessenkeleiden ja pääomasijoittajien tekemiin sijoituksiin, mutta ei varsinaisia rahoitusvaihtoehtoja. Vaikka opinnäytetyöt selvittelevät molemmat rahoitusmuotoja, eivät ne kuitenkaan käsittele aivan samaa asiaa.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimuksen ongelma ja rajaus

Opinnäytetyön tarkoituksena on keskittyä nimenomaan selvittämään, mitä oman pääoman ehtoisia rahoitusmahdollisuuksia William ja Ester Otsakorven Säätiöllä on alkuvaiheen yrityksille. Säätiöstä käytetään työssä myöhemmin nimitystä Otsakorven säätiö. Yritysmuodoista tulee kyseeseen osakeyhtiö. Tehtävän sijoituksen on tarkoitus täydentää muiden, yksityisten tahojen tekemiä sijoituksia. Toisin sanoen, joku muu on jo selvittänyt sijoituskohteen kannattavuutta ja sitä, millä kriteereillä tuettava yritys valitaan. Kun erilaiset rahoitusmahdollisuudet on selvitetty, tarkastellaan niiden etuja ja haittoja ja lopuksi selvitetään säätiölle parhaiten sopiva rahoitusmuoto. Koska Otsakorven säätiö on yleishyödyllinen säätiö, rajataan tutkimuskin koskemaan yleishyödyllisen säätiön rahoitusmahdollisuuksia.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, sillä työssä selvitetään tarvittava tieto jo olemassa olevasta aineistosta. Laadullinen tutkimus nojautuu sanoihin, kun taas kvantitatiivinen tutkimus käyttää numeroita.

Tutkimuksessa selvitetään yksittäisiä asioita, ei suurta määrää, ja asioista pyritään saamaan mahdollisimman paljon selville. (Kananen 2014, 18–19.)

Analyysi seuraa mukana koko tutkimuksen ajan, ei pelkästään tutkimuksen loppuvaiheessa (Hirsjärvi ym. 2014, 223). Kun aineistoa kerätään taulukkoon ja vaihtoehtoista tehtävään kartoitukseen, analysoidaan samalla koko ajan tiettyjen kriteerien mukaan rahoitusmahdollisuuksien sopivuutta säätiölle. Kyseessä on aineistolähtöinen analyysi. (Kananen 2015, 171.)

Tietoja kerätään koko selvitystyön ajan taulukkoon sekä tekstiosioon. Taulukkoon kerättävät tiedot ovat rahoitusmuoto, mitä tarkoittaa (lyhyesti), käsittely kirjanpidossa, käsittely verotuksessa, muuta huomioitavaa ja sopivuus säätiölle. Sopivuus säätiölle -kohtaan arvioidaan koko tietojen keräämisen ajan sopivuutta säätiölle merkitsemällä vaihtoehtojen kohdalle plus, jos on mahdollinen ja miinus, jos vaihtoehdossa on jotakin, mikä ei ole sopivaa. Lisäksi miinuksen kohdalle pyritään merkitsemään, miksi rahoitusmuoto ei olisi sopiva. Tietoja pyritään tarkastelemaan useasta eri lähteestä ja tekstistä pyritään seulomaan työn kannalta keskeinen sisältö. Kyseisten seikkojen perusteella voidaan lopuksi vetää johtopäätökset säätiölle suositeltavista alkuvaiheen yritysten rahoitusmahdollisuuksista.

Lisämenetelmänä pelkälle ns. kirjoituspöytä tutkimukselle käytetään säätiön edustajan puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelun etuja on useita. Haastateltavalle etukäteen annetut kysymykset antavat mahdollisuuden valmistautua haastatteluun etukäteen ja näin saada mahdollisimman paljon tietoa haastattelun aiheesta. Haastattelu on joustavaa: haastattelun aikana on mahdollista tehdä tarkentavia kysymyksiä ja täsmentää vastauksia, ja ne voidaan esittää haastattelijan haluamassa järjestyksessä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–86.) Kyseessä on keskustelunomainen haastattelu, jossa tarkoituksena on antaa haastateltavan puhua vapaasti (mts. 88–89).

1.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytetään käsitteitä reliiabelius ja validius. Reliabeli tutkimus tai mittaus on toistettu niin, että tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia. (Hirsjärvi ym. 2014, 231.) Tutkimuksen validius eli pätevyys taas pohtii, sopivatko kuvaus ja sen tulkinta yhteen. Lisäksi

tutkimuksen luotettavuuteen voidaan vaikuttaa selostamalla tarkasti tutkimuksen kulku ja miten aineisto on saatu. Triangulaation eli useiden menetelmien avulla voidaan myös parantaa tutkimuksen validiutta. (Mts. 232–233.) Tässä tutkimuksessa triangulaatiota sovelletaan käyttämällä useita erilaisia tutkimusaineistoja ja haastattelua osana tiedonkeruuta.

Eettisyyteen vaikuttaa mm. tiedonhankinnan ja arviointimenetelmien avoimuus, tutkimuksen suunnittelun, toteutuksen ja raportoinnin yksityiskoh-
taisuus ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen. (Mts. 23–24.)

2 SÄÄTIÖT

Mikä on säätiö? Säätiö syntyy rekisteröimällä, ja sen toimintaa säätelee Säätiölaki. Perustaminen voidaan tehdä perustamiskirjalla tai testamentin määräyksellä. Perustamiskirjassa tulee olla mainittuna vähintään perustamiskirjan päivämäärä, kaikki perustajat ja kunkin pääomasitoumus, ensimmäisen hallituksen jäsenet ja tilintarkastajat ja valintatapa sekä ensimmäinen tilikausi. Lisäksi perustamiskirjassa tulee olla, jos säätiöllä on hallintoneuvosto, hallintoneuvoston jäsenet ja valintatapa. Jos säätiö perustetaan testamentilla, testamentissa tulee mainita ainakin säätiön tarkoitus tai tarkoituksen määrääjä sekä luovutettava varallisuus. Perustamiskirjan liitteenä tulee olla säätiön säännöt. (Säätiölaki 24.4.2015/487.)

Säätiö perustetaan yleensä jotakin hyödyllistä tarkoitusta varten, kuten esimerkiksi kulttuurin tukemista varten. Perustamisvaiheessa säätiölle luodaan perustamissäännöt, jossa määritellään mm. säätiön tarkoitus, toimintamuodot ja hallinto. Säännöissä voidaan määrätä lisäksi myös liike- sekä sijoitustoiminnasta. Säätiö voi harjoittaa liiketoimintaa, mutta sen tulee liittyä läheisesti säätiön toimintamuotoihin, se ei saa olla säätiön toiminnan tarkoitus, eikä se saa aiheuttaa taloudellista hyötyä lähipiirille. Tuloja säätiö saa pääomasta, toiminnasta ja muusta rahoituksesta. Rekisteröinnillä säätiöstä muodostuu itsenäinen oikeushenkilö, joka voi saada oikeuksia ja tehdä oikeustoimia ja jonka perustaja ei ole henkilökohtaisesti vastuussa säätiön velvoitteista. Vastoin yleistä käsitystä, perustajalla ei ole säätiön perustamisen jälkeen rajatonta valtaa säätiön asioihin. Peruspääomaa tulee olla vähintään 50.000 euroa. (Mt.)

Säätiöt voidaan jakaa kahteen luokkaan: apurahoja jakaviin ja toiminnallisiin säätiöihin. Esimerkiksi kulttuuria ja tiedettä tukevat säätiöt ovat apurahasäätiöitä. Toiminnalliset säätiöt puolestaan tuottavat itse palveluita ja toimivat esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla. (Säätiöpalvelu s.a.) Yleishyödyllisestä säätiöstä voidaan puhua silloin, kun tietyt kriteerit täyttyvät. Säätiön tulee olla rekisteröity, sillä vain rekisteröity yhdistys voi olla yleishyödyllinen yhdistys. Lisäksi säätiön tulee toimia yleiseksi hyödyksi. Säätiö voi harjoittaa liiketoimintaa, mutta se ei voi olla säätiön toiminnan tarkoitus. Säätiö ei saa jakaa voittoa tai taloudellista hyötyä jäsenilleen, eikä toiminta voi kohdistua vain tiettyyn henkilöpiiriin. (Verohallinto 2011.) Vaikka yleishyödyllisen yhteisön sääntöjen tulee myös olla yleishyödylliset, pääpaino tulkittaessa yleishyödyllisyyttä on kuitenkin varsinaisessa toiminnassa. Yleishyödyllisyys ratkaistaan aina verovuositain. (Kallio ym. 2016, 156–157.)

Jos säätiö harjoittaa liiketoimintaa säätiön varsinaisen toiminnan rahoittamiseksi, sen tulee olla mainittu säätiön säännöissä ja toiminnan pitää olla kannattavaa. Jos taas säätiö harjoittaa liiketoimintaa, joka liittyy säätiön toimintamuotoihin, sitä ei tarvitse mainita säännöissä, eikä sen tarvitse olla kannattavaa, mutta toisaalta se ei saa myöskään olla tappiollista, ainakaan pidemmän aikaa. (Lydman ym. 2018, 330.)

Jos säätiö hyväksytään yleishyödylliseksi, se pääsee rajoitetun verovelvollisuuden piiriin. Rajoitetusti verovelvollisella on tiettyjä oikeuksia, kuten lahjoitusten, testamenttisaantojen ja TVL-tulojen (poislukien kiinteistötulon) verovapaus, kiinteistötulon alhaisempi verokanta, mahdollisuus hakeutua Verohallinnon vähennyslistalle sekä ns. superhyödylliseksi yhteisöksi sekä mahdollisuus tarjota talkootyöpalvelua. (Kallio ym. 2016, 156–157.)

Suomessa on 2850 säätiörekisterissä olevaa säätiötä, joista noin 800 on apurahasäätiötä. Säätiöitä pidetään hyvinä ja vakaina omistajina. Osakkeet muodostavatkin suurimman osan säätiöiden tekemistä sijoituksista. Säätiöt laskeaan osaksi kolmatta sektoria. Muita kolmanteen sektoriin kuuluvia ovat yhdistykset, epäitsenäiset rahastot ja kirkko (kuva 1). (Säätiöpalvelu s.a.) Kolmannen sektorin toimijat ovat pääasiallisesti voittoa tavoittelemattomia, yleishyödyllisiä yhteisöjä.

Kuva 1. Kolmanteen sektoriin kuuluvat toimijat (Säätiöpalvelu s.a.)

Kolmanteen sektoriin kuuluvat yhteisöt ovat erittäin tärkeässä osassa yhteiskuntaa. Jotta verotus pysyisi kohtuullisena, verovaroilla ei voi kattaa kaikkia mahdollisia aloja ja tapahtumia. Tämä johtaa siihen, että aina on joku ns. väliinpuotoaja. Kolmas sektori on tukemassa näitä väliinpuotoajia. Järjestöt ja seuramat toimivat usein esim. urheilun parissa, kirkko tukee vähävaraisia perheitä, säätiöt mm. taidetta ja kulttuuria.

Vaikka säätiöt ovatkin tärkeä osa yhteiskuntaa, on heitetty ilmaan myös kysymys, vääristääkö yleishyödyllisten yhteisöjen asema esimerkiksi kilpailua. Matti Virenin mukaan (2014) erityisesti kunnat ovat innokkaasti tukeneet kolmannen sektorin kasvua tavoitteenaan avustusten hankkiminen esimerkiksi Raha- ja automaattiyhdistykseltä. Lisäksi yleishyödyllisten yhteisöjen verovapaus saattaa johtaa vääristyneisiin kilpailutilanteisiin.

2.1 Säätiön oma pääoma

Säätiöt voivat saada tuloja paitsi omasta toiminnasta niin myös avustuksista. Usein saadut avustukset rahastoidaan, jolloin ne löytyvät taseesta pääoman alta. Koska yhdistyksillä ja säätiöillä on usein merkittäviä summia rahastoissa, tarkastellaan niitä hieman tarkemmin. Rahastojen luokittelua on kahdenlaista:

- määrätarkoitukseen sidotut rahastot
- omakatteiset rahastot
- muut käyttötarkoitukseltaan sidotut rahastot
- vapaat rahastot

tai

- omat rahastot
- muisto- ja nimikkorahastot
- sitovia määräyksiä sisältävät rahastot
- erillään hoidettavat varat

Vapaat rahastot (omat ja muisto- ja nimikkorahastot) ilmoitetaan taseessa oman pääoman alla eikä kirjanpitolaissa ole niille mitään erityismääräyksiä, kun taas sidotuille ja omakatteisille rahastoille (sitovia määräyksiä sisältävät rahastot ja erillään hoidettavat varat) löytyy erityissäännös. Erityisesti omakatteisilla rahastoilla tulee löytyä merkinnät sekä taseen vastaavaa että vastattavaa puolelta. (Kallio ym. 2016, 101–103.)

Omakatteisella rahastolla tarkoitetaan rahastoa, joka on useimmiten saatu esimerkiksi lahjoituksena ja joka on lahjoittajan toivomuksesta pidettävä erillään muista varoista. Lisäksi lahjoitukselle on asetettu erityismääräyksiä. Pääsääntöisesti omakatteiset rahastot käsitellään erillisinä, mutta jos säätiössä on useita pieniä, erillisiä omakatteisia rahastoja, voi olla tarkoituksenmukaista yhdistää ne yhteiseen sijoitussalkkuun. Tässäkin tapauksessa niitä on seurattava huolellisesti erilliskirjanpidon kautta. Tuloslaskelmassa omakatteisten rahastojen muutos ilmoitetaan ennen tilikauden tulosta. Rahaston perustamisvaiheessa rahastolle on hyväksytty säännöt, eikä säätiö voi vapaasti oman mielensä mukaan päättää siirroista. Taseessa omakatteiset rahastot ilmoitetaan sekä vastaavaa että vastattavaa puolella: vastaavaa puolella kohdan käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot jälkeen ja vastattavaa puolella oman pääoman alla sidotuissa rahastoissa. (Mts. 103–114.)

Sidotun rahaston käytöstä on myös erityismääräyksiä. Se poikkeaa omakatteisesta rahastosta siinä, että varoja ei käsitellä erillään säätiön muista varoista. Myös sidotuista rahastoista on annettava erillisinformaatiota liitetiedoissa. Kirjanpidollinen käsittely poikkeaa omakatteisesta rahastosta siinä, että rahaston välittömiä tuottoja ja kuluja ei kohdisteta rahastolle, vaan niitä käsitellään

osana säätiön muuta varallisuutta. Tosin usein pääomaltaan suurelle rahastolle kirjataan kuitenkin laskennallista tuottoa, vaikka sitä ei muuten seuratakaan erillään säätiön muusta varallisuudesta. Tuloslaskelmassa rahaston muutos ilmoitetaan vasta tilikauden tuloksen jälkeen. Taseessa sidotut rahastot kirjataan vastattavaa puolelle oman pääoman alle kohtaan muut sidotut rahastot. (Mts. 114–121.)

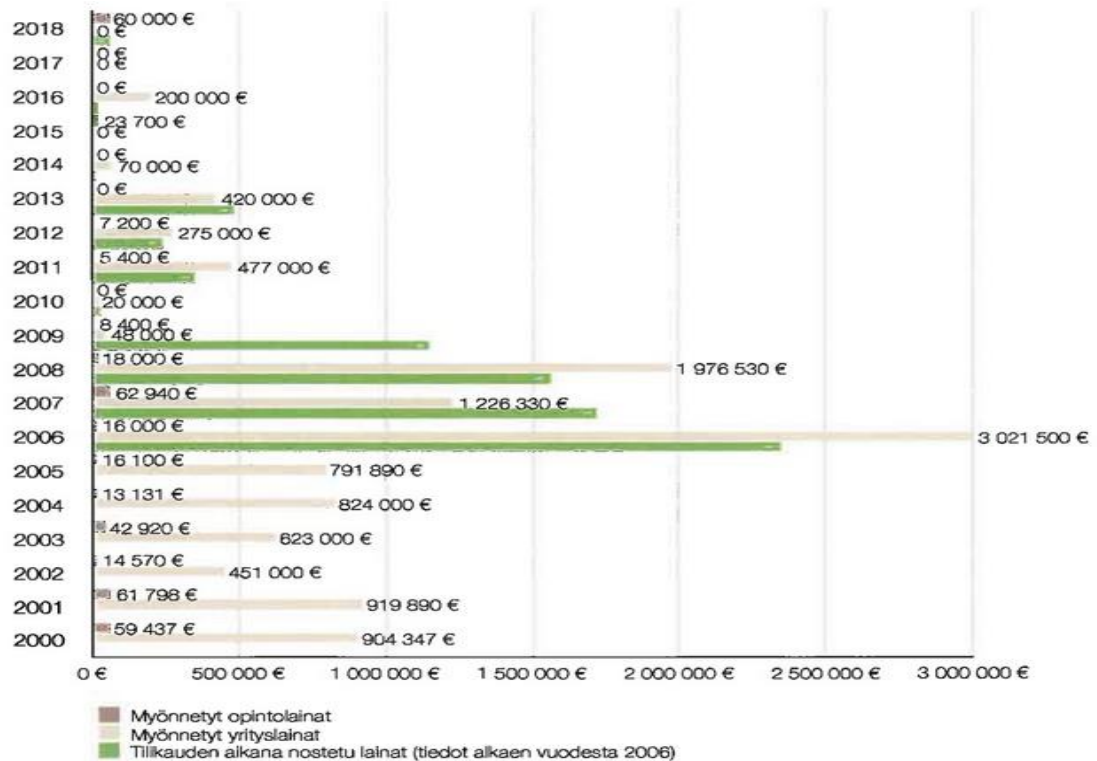
2.2 William ja Ester Otsakorven Säätiö sr

William ja Ester Otsakorven Säätiö sr on siinä mielessä poikkeuksellinen säätiö, että kulttuurin ja taiteen tukemisen sijaan säätiö myöntää apurahoja ja lainoja Pohjois- ja Etelä-Karjalassa sekä Kymenlaaksossa toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maatalousyrittäjille. Säätiö on perustettu jo 1928, ja kyseessä on yleishyödyllinen säätiö. Säätiön tukimuotoja ovat lainat, avustukset, apurahat ja palkinnot. Lainamuotoja ovat mm. yrityslainat ja opintolainat. Yrityslainat ovat pääsääntöisesti 5 vuoden lainoja, joiden korko on 1 %. Lainat on tarkoitettu esimerkiksi koneiden ja laitteiden hankintaan. Vakuutena tulee olla esimerkiksi pankin tai vakuutusyhtiön takaus ja hakemukseen tulee liittää edellisen tilikauden tuloslaskelman ja taseen jäljennös sekä maatalousyrittäjiltä vahvistetun veropäätöksen jäljennös. Opintolainat ovat nimensä mukaisesti opiskelijoille tarkoitettuja lainoja. Niidenkin korko on 1 %. Myös opintolainan vakuutena vaaditaan takaus, henkilötakaus riittää. Lainaa voi hakea koko opiskeluajalle. Yllämainittujen lainojen lisäksi suomalaisilla opiskelijoilla on mahdollista hakea apurahaa ulkomailla suoritettavaan harjoitteluun ja vaihtoon. Myös oppilaitoksilla ja opettajilla on mahdollista hakea apurahaa. (Otsakorven säätiö s.a.)

Koska Otsakorven säätiöllä on vain yksi työntekijä, toiminnanjohtaja Mari Kurkan, säätiö on halunnut pitää avustustoiminnan mahdollisimman yksinkertaisena ja haluaa näin toimia jatkossakin. Lahjoitukset ja avustukset ovat harvinaisia, joten avustustoimintaan tarkoitettut tulot on pääasiassa saatu osingoista. Tuloista 20 % siirretään omaan pääomaan ja 80 % käyttörahastoon. (Kurkan 2019.)

2.3 Tietoa Otsakorven Säätiön myöntämistä tuista

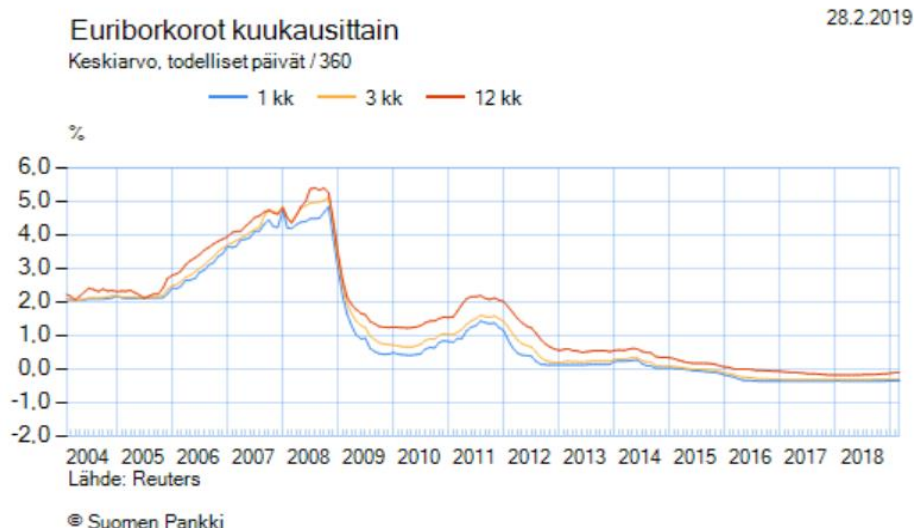
Markkinoilla vallitsevan matalan korkotason takia yritys- ja opintolainojen myöntäminen on vähentynyt huomattavasti viimeisten 8 vuoden aikana.

Kuva 2. Lainojen kehitys vuosina 2000 - 2018 (Otsakorven säätiö 2019)

Huippuvuonna 2006 myönnettiin yrityslainoja yli 3 miljoonan euron edestä (kuva 2). Sen jälkeen lainojen myöntäminen romahti niin, että vuonna 2018 ei myönnetty enää yhtään yrityslainaa. Opintolainoja sitä vastoin myönnettiin ja nostettiin vuonna 2018 yhteensä 60 000 euroa. Kun pankkien korot laskivat, yrittäjille oli vähintään yhtä edullista ottaa koko laina pankista, sillä säätiön lainaa haettaessa piti olla joka tapauksessa pankin takaus (Otsakorven säätiö 2019).

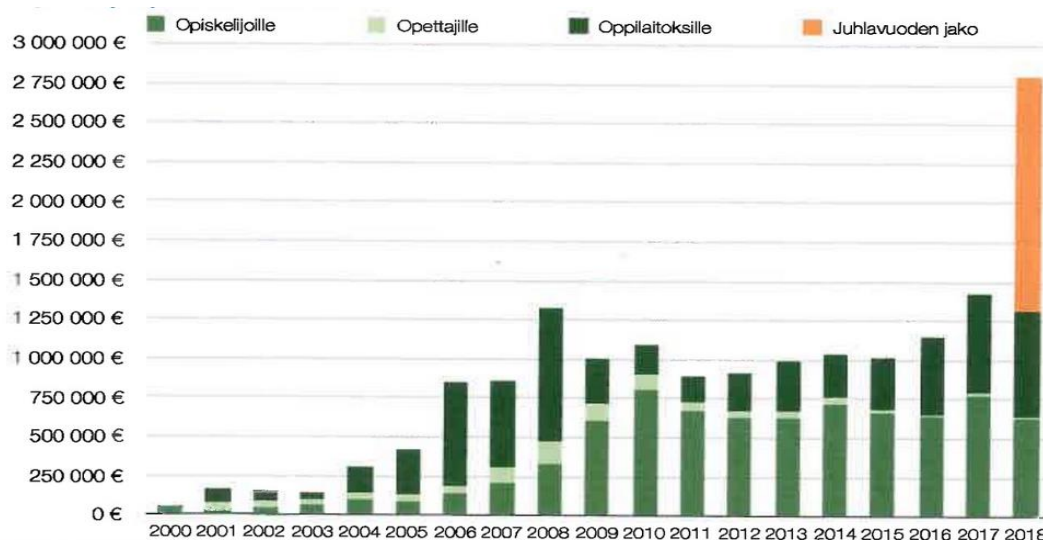
Euribor-korkojen kehitys vuosina 2004 – 2018 on vaihdellut reilusta viidestä prosentista alle nollaan (kuva 3).

Kuva 3. Euribor-korkojen kehitys vuosina 2004 - 2018 (Suomen Pankki/Tilastot)

Korot alkoivat nousta 2005 loppuvuodesta. Vuonna 2008 korot olivat huipussaan. 12 kuukauden euribor oli jo yli 5 %. Korot laskivat rajusti alkuvuonna 2009. Rajun laskun jälkeen kehitys on jatkunut lähinnä laskusuuntaisena. Korotason vaikutus näkyy hyvin säätiön myöntämiin lainamääriin. Kun yleinen korkotaso oli korkea vuoden 2008 molemmiin puoliin, säätiön myöntämiä halpakorkoisia lainoja haettiin ja myönnettiin huomattava määrä. Kun korot kääntyivät laskuun vuodesta 2009 alkaen, haettujen ja myönnettyjen lainojen määrä romahti.

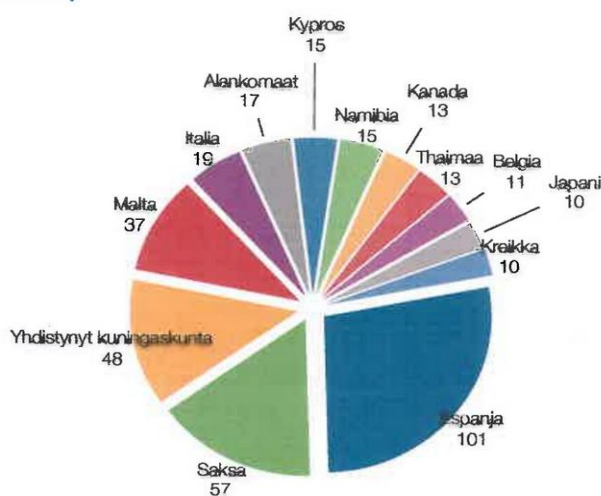
Koska vuosi 2018 oli säätiön 90 vuotisjuhlavuosi, säätiö jakoi apurahoja ja tunnustuspalkintoja yli 2,8 miljoonan euron edestä aikaisemman vajaan 1,5 miljoonan euron sijasta (kuva 4).

Kuva 4. Myönnetyt apurahat vuosina 2000 - 2018 (Otsakorven säätiö 2019)

Apurahoista suurin osa on mennyt opiskelijoille, mutta viime vuosina myös opilaitosten saamat osuudet ovat nousseet. Opettajille myönnetyt apurahat muodostavat vain hyvin pienen osan jaetusta kokonaispotista. Myönnettyjen apurahojen määrä on pysynyt viimeiset kymmenen vuotta 1–1,5 miljoonan euron välillä. (Otsakorven säätiö 2019.)

Apurahoja ei ole tarkoitettu pelkästään opiskeluun kotimaassa, vaan myös ulkomaille opiskelemaan haluavat ovat voineet hakea apurahaa säätiöltä. Kuvasta 5 näkyy suosituimmat apurahakohteet.

Kuva 5. Suosituimmat apurahakohteet (Otsakorven säätiö 2019)

Suosituimmat maat olivat Espanja, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta ja Malta, joihin meni yli puolet apurahansaajista. Eri maita on yhteensä 13 kappaletta.

2.4 Säätiöiden kirjanpito

Kallion ym. mukaan (2016, 51–52) yhdistykset ja säätiöt ovat aina kirjanpito-velvollisia, vaikka kirjanpitolaissa ja -asetuksessa ei niistä ole erityisesti erikseen säädetty. Lisäohjeistusta kirjanpitoon ja tilinpäätökseen löytyy kirjanpitolautakunnan (KILA) lausunnoista. Kuten jo aiemmin todettiin, säätiölaki säätelee säätiöiden toimintaa ja siinä on erityisesti toimintakertomuksen sisällölle asetettu erityisiä vaatimuksia. Kaikkien kirjanpito-velvollisten tulee kirjanpidossa noudattaa tiettyjä yhteisiä sääntöjä:

- kahdenkertainen kirjanpito
- hyvä kirjanpitotapa

- suoriteperusteinen kirjaus (on poikkeuksia)
- kirjausten aukoton yhteys: tositemite -> peruskirjanpito -> pääkirjanpito -> tuloslaskelma -> tase -> veroilmoitus -> muut viranomaisraportit

Tositekohtaiset tiedot kirjanpidossa löytyvät päivä- ja pääkirjasta. Niiden lisäksi kirjanpitoon kuuluu olennaisena tililuettelo. Yllämainittujen sääntöjen lisäksi tilinpäätökseen liittyy vielä seuraavia noudatettavia periaatteita:

- oletus toiminnan jatkuvuudesta
- laatimisen johdonmukaisuus tilikaudesta toiseen
- liiketapahtumien sisällön tosiasiallinen huomioiminen
- varovaisuus
- tilinavauksen perustuminen edellisen tilikauden taseeseen
- suoriteperiaate
- tase-eriin merkittävän erän erillisarvostus
- taseen eriä ja tuloslaskelman tuottoja ja kuluja ei vähennetä toisistaan, vaan ilmoitetaan täydestä määrästä, ellei yhdistelmistä tarvita oikean ja riittävän kuvan antamiseksi

Yllämainittujen lisäksi kirjanpitovelvollisen on huomioitava myös olennaisuuden periaate eli mikäli käyttäjän näkökulmasta katsottuna jonkin tiedon poisjättäminen tai väärin ilmoittaminen voisi vaikuttaa tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen perusteella tehtäviin päätöksiin, on se esitettävä tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa. Kirjanpitovelvollisia on kolme eri kokoluokkaa: pienyritykset, mikroyritykset ja suuryritykset. Yhdistyksiä ja säätiöitä koskee kirjanpitolain 3:4 §:n sisältyvä säännös, jonka mukaan mikroyrityskokoinen yhdistys tai säätiö saa laatia tilinpäätöksensä maksuperusteiseksi. Edellytyksenä on, että se ei ole konsernin emoyritys, jonka on laadittava konsernitilinpäätös. Huomioitavaa kuitenkin on, että liitetiedoissa on oltava tiettyjä suoriteperusteisia tietoja eli myöskään mikroyrityksen tilinpäätös ei voi kokonaan olla maksuperusteinen. (Mts. 52–54.)

Vaikka kirjanpitoasetuksessa onkin määritelty tietty esitysmuoto säätiön tuloslaskelmakaavalle, voi esitysmuotoa joko supistaa tai laajentaa tarpeen mukaan. Kaava on seuraavanlainen:

Varsinainen toiminta

1. Tuotot
2. Kulut
  - a) Henkilöstökulut
  - b) Poistot
  - c) Muut kulut
3. Tuotto-/kulujäämä

Varainhankinta

4. Tuotot
5. Kulut
6. Tuotto-/kulujäämä

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

7. Tuotot
8. Kulut
9. Tuotto-/kulujäämä

Satunnaiset erät

10. Yleisavustukset
11. Tilikauden tulos
12. Tilinpäätössiirrot
  - a. poistoeron muutos
  - b. vapaaehtoisten varausten muutos
  - c. konserniavustus
13. Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Mikäli käytetään kaavan suppeaa muotoa, tarvittaessa annetaan lisätietoja liitetiedoissa. Lisäksi alaotsikkoja voidaan muokata oikeamman kuvan antamiseksi. Mahdollisia käytettäviä kaavoja on kolmea eri muotoa: yhdistys- ja säätiökaava, kiinteistökaava ja liikeyrityskaava. Jos käytetään järjestökaavaa, tilinpäätöksestä tulee kuitenkin löytyä seuraavat otsikot (edellyttäen, että ko toimintaan liittyy tuottoja tai kuluja):

- varsinainen toiminta
- varainhankinta
- sijoitus- ja rahoitustoiminta

Koska yleishyödyllisen säätiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa, tuloslaskelman viimeinen rivi ei ole yleensä toimintaa tarkasteltaessa tärkein. Varsinaisen toiminnan jälkeen tulevat luvut kertovat, millä tavalla toimintaa on rahoitettu. Kun tulos on lähellä nollaa, tuotot ovat riittäneet kattamaan toiminnasta aiheutuneet kulut. (Kallio ym. 2016, 55–58.)

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotto- ja kuluerät voidaan esittää yhteissummana, mutta jos erillä on olennainen merkitys, tulee ne eritellä tarkemmin. Tuotot voivat olla esimerkiksi osinko-, vuokra- ja korkotuottoja sekä myyntivoittoa, kun taas vastaavasti kuluja voi olla omaisuuden hankkimisesta ja hoitamisesta aiheutuneet kulut, kuten yhtiövastikkeet, lainan korot, myyntitappiot ja arvonalennukset. (Mts. 73.)

Tehtyjen sijoitusten arvo voi vaihdella vuosittain runsaasti johtuen markkinoiden heilahtelusta. Mikäli sijoitusten arvo tai siitä saatava tulo pysyvästi laskee ja lasku on kokonaisuutta tarkastellen olennainen ja alhaisempi kuin poistamaton hankintameno, tulee kirjanpitolain 5:13 §:n mukaan kirjata arvonalennus. Olennaisena arvonalentumisena pidetään 20 %:n tai suurempaa arvonalentumista. Pysyvyydellä tarkoitetaan tilannetta, jossa näköpiirissä ei ole, että arvo palautuisi alkuperäiselle tasolle. Vastaavasti toimitaan arvonnousutilanteessa. Mikäli arvo myöhemmin palautuu, on myös arvonalennus tai arvonnousu palautettava. Palautusta voi tehdä enintään alkuperäiseen hankintahintaan asti. (Mts. 73–74.)

Mikäli säätiö omistaa useita eri pörssiosakkeita, on kunkin osakkeen arvo arvioidava erikseen. Arvonalennukset tai -nousut esitetään sijoitus- ja rahoitustoiminnan kuluissa tai tuotoissa. Ongelmana kyseisessä toimintatavassa on se, että jos omaisuutta hoitaa ulkopuolinen taho, kirjanpidossa tehdyt toimenpiteet eivät siirry ulkopuolisen tahon tekemille raporteille eikä esimerkiksi osakkeiden myyntivoittoa tai -tappiota saada suoraan raporteilta. Yksi vaihtoehto ongelman ratkaisuun on eritellä taseessa omille tileilleen sekä hankintameno että tehdyt arvonalennukset. (Mts. 74–75.)

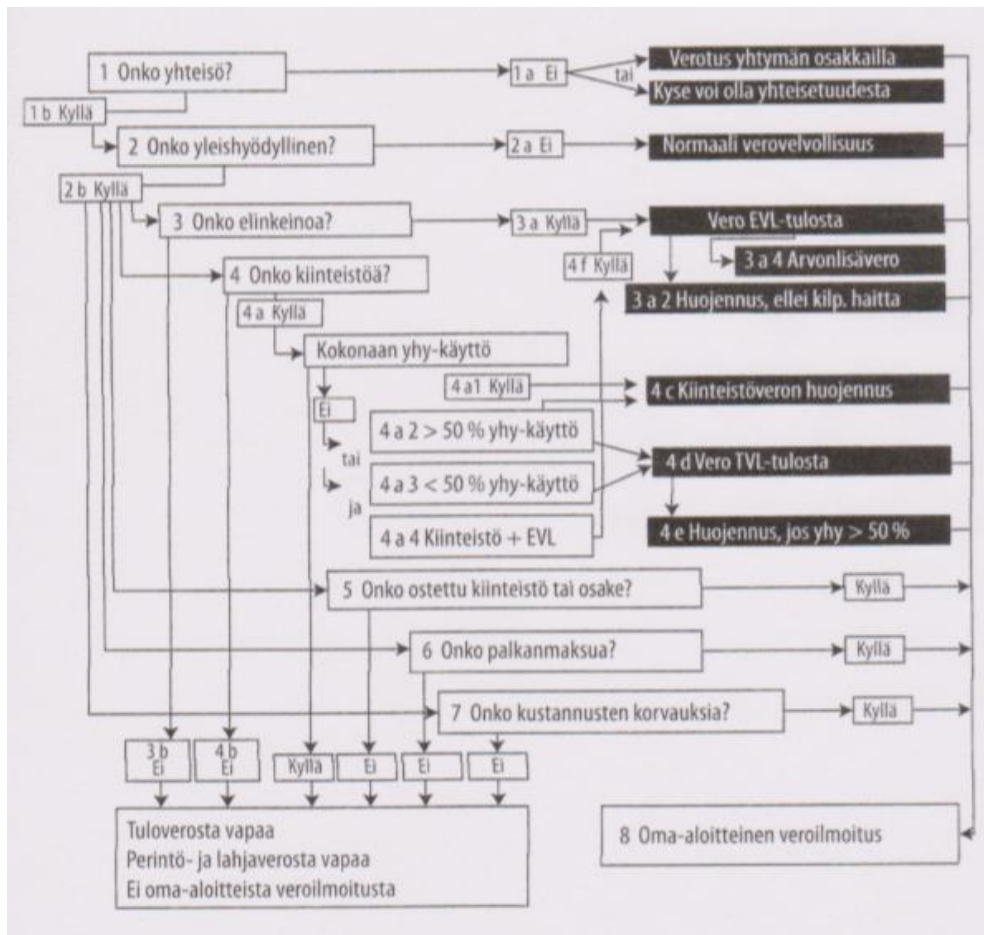
Halutessaan kirjanpitovelvollinen voi kuitenkin poiketa kyseisestä säännöstä arvostamalla rahoitusvälineet tilinpäätöksessä käypään arvoon. Tällöin kirjanpidossa muutos ilmoitetaan joko tuloslaskelmassa tuottona tai kuluna tai taseessa omaan pääomaan sisältyvässä käyvän arvon rahastossa. Ainoastaan mikroyritys, joka hyödyntää mikroyrityksille myönnettyjä helpotuksia, ei voi arvostaa rahoitusvälineitä käypään arvoon. Keskustelua on herättänyt se, milloin muutos ilmoitetaan tuloslaskelmassa ja milloin taseessa. IAS 39:n mukaan käytetään tuloslaskelmakirjausta silloin, kun rahoitusinstrumenteilla käydään

kauppaa aktiivisesti. Mikäli sijoitukset ovat ennemminkin pitkän ajan sijoituksia, tulkinnan mukaan kyse ei ole kaupankäyntitarkoituksesta ja tällöin voidaan arvonmuutos kirjata käyvän arvon rahastoon. Huomioitavaa kuitenkin on, että arvon aleneminen on kirjattava tuloslaskelmaan, jos arvo on pitkäksi aikaa tai pysyvästi alentunut, alentuminen on merkittävää eikä ole näköpiirissä, että arvo palautuisi ennalleen. Jos rahoitusinstrumentin arvon muutos on kirjattu käyvän arvon rahastoon, on myynnin yhteydessä kuitenkin selvítettävä myyntivoitto tai -tappio, jotta voidaan selvittää sijoitusten tuloksellisuutta. (Mts. 77–80.)

Kun yleisavustukset ilmoitetaan sijoitus- ja rahoitustoiminnan jälkeen, pystytään tuloslaskelmasta helposti selvittämään varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut. Tilinpäätössiirroissa ilmoitetaan mm. poistoeron ja veroperusteisten varauksien muutos, konserniavustukset sekä sidottujen rahastojen muutokset. Näistä kohdista lähinnä sidottujen rahastojen muutoksia esiintyy säätiöiden ja yhdistysten tuloslaskelmissa. (Mts. 86.)

2.5 Säätiöiden verotus

Verotusta tarkasteltaessa on oleellista se, onko säätiö yleishyödyllinen vai ei. Jos yhdistystä ei ole rekisteröity, sitä ei pidetä yhteisönä, eikä se voi koskaan saada yleishyödyllisen yhteisön asemaa. Rekisteröimättömät yhdistykset ovat kaikista tuloistaan verovelvollisia. Kaikkien säätiöiden tulkitaan kuitenkin olevan yhteisöjä, vaikka niitä ei olisikaan rekisteröity. Seuraavaksi tarkastellaan yleishyödyllisyyttä, sillä jos yhteisö ei ole yleishyödyllinen, kaikki tulot ovat veronalaisia. Verotusta voi tarkastella kuvan 6 mukaisesti.

Kuva 6. Yhdistysten ja säätiöiden verotukseen liittyviä vaiheita (Lydman ym. 2018, 435)

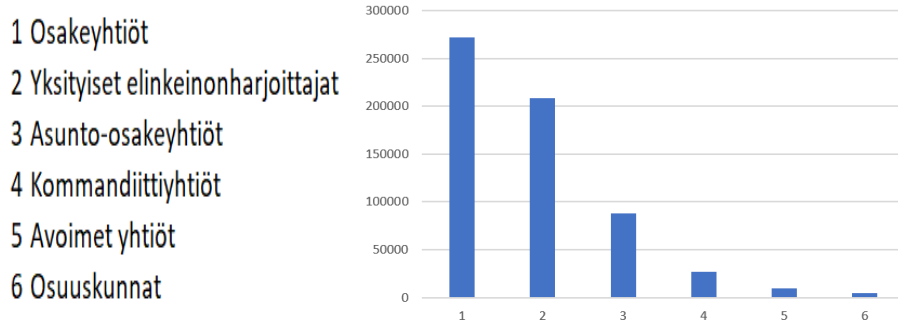
Yleishyödyllisellä säätiöllä voi olla elinkeino-, kiinteistö- ja henkilökohtaisen tulolähteen tuloa. Elinkeinotulosta tulee maksaa veroa 20 %, mutta jos toiminta on pienimuotoista ja sillä on tarkoitus rahoittaa toimintaa esimerkiksi myyjäisillä, arpajaisilla, huvitilaisuuksilla yms., sitä ei pidetä elinkeinotulona. Tulosta, joka on saatu yleishyödyllisessä tarkoituksessa käytetystä kiinteistöstä, ei tarvitse maksaa veroa. Kiinteistötulosta veron voisi saada vain kunta, ei valtio. Mikäli yleishyödyllinen yhteisö maksaa palkkaa, joutuu se vastaamaan palkanmaksuun liittyvistä velvoitteista normaalisti. Sen lisäksi yleishyödyllinen yhteisö joutuu maksamaan varainsiirtoveron hankkimistaan kiinteistöistä ja arvopapereista. (Lydman ym. 2018, 436–444.) Jäsenmaksu-, osinko-, korkotulot, avustukset, lahjoitukset ja luovutusvoitot lasketaan henkilökohtaisen tulolähteen tuloksi, eikä niistä yleishyödyllinen yhteisö maksa veroa. Yhdistys tai säätiö, joka ei ole yleishyödyllinen, maksaa veroa kaikista tuloistaan. (Verohallinto 2019.)

3 OSAKEYHTIÖT JA MUUT MAHDOLLISET SIJOITUSOSAPUOLET

Koska oman pääoman ehtoinen rahoitus koskee yhtiömuodoista lähinnä osakeyhtiöitä, tarkastellaan hieman osakeyhtiöitä yleisesti. Osakeyhtiöiden lisäksi selvitetään, mitä ovat startup-yrietykset, pääomasijoitusyhtiöt sekä enkelisijoittajat.

3.1 Osakeyhtiöt

Suosituin yritysmuoto Suomessa on tällä hetkellä osakeyhtiö. Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin mukaan (2019) osakeyhtiöitä oli 272 084 kappaletta alkuvuodesta 2019. Hyvänä kakkosena tulevat yksityiset elinkeinonharjoittajat, joita oli 208 599 kappaletta. Kuvasta 7 näkyy, miten kolme suurinta yritysmuotoa kattaa pääosan kaikista yritysmuodoista. Säätiöitä on rekisteröity vain 43 kappaletta, mikä johtuu siitä, että kaupparekisteriin tulee ilmoittaa vain ne aatteelliset yhdistykset ja säätiöt, joilla on elinkeinonharjoittamista varten pysyvä toimipaikka tai palveluksessa vähintään yksi työntekijä. Eli säätiöiden todellinen lukumäärä poikkeaa tuosta luvusta.

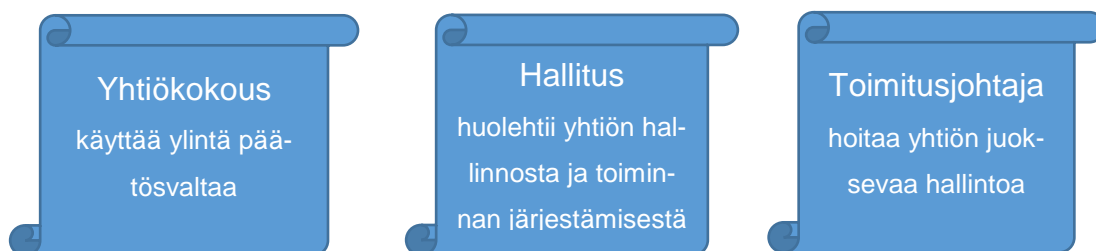
Kuva 7. Kuuden suurimman yritysmuodon lukumäärät kaupparekisterissä (Patentti- ja rekisterihallitus 2019)

Syitä osakeyhtiöiden suosioon on monia. Yhtenä tärkeimpänä syynä on varmasti se, että toisin kuin yksityisyrittäjillä, omistajien vastuu rajoittuu vain sijoitettuun pääomapanokseen, sillä oikein perustettu osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö. Osakeyhtiön perustamista varten vaadittava osakepääoma on vähintään 2500 euroa. (Yrittäjät 2014.)

Osakeyhtiö perustetaan perustamissopimuksella. Perustamissopimuksesta tulee käydä ilmi perustamispäivämäärän lisäksi osakkeenomistajat ja kunkin

merkitsemät osakkeet, osakkeen merkintähinta ja maksuaika, hallituksen jäsenet ja tilintarkastajat. Perustamissopimuksen mukana tulee olla yhtiöjärjestys, jossa mm. voidaan ns. lunastuslausekkeella määrätä muiden kuin yhtiön omistamien osakkeiden lunastuksesta. Yhtiöjärjestyksessä tai perustamissopimuksessa voidaan myös määrätä osan osakepääoman merkitsemisestä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakepääomana tulee kuitenkin olla vähintään perustamiseen vaadittu 2500 euroa. Osakkeen hinta voidaan maksaa muullakin omaisuudella kuin rahana. Tätä kutsutaan apporttiomaisuudeksi, ja maksutavasta tulee mainita perustamissopimuksessa. Apporttiomaisuudella maksaminen saattaa olla melko haasteellista, sillä omaisuudesta riippuen sen arvon määrittäminen voi olla vaikeaa. (Mt.)

Kuvassa 8 on esitetty osakeyhtiön hallinnon muodostuminen yhtiökokouksesta, hallituksesta ja toimitusjohtajasta.

Kuva 8. Osakeyhtiön hallinto (Yrittäjät 2014)

Osakeyhtiössä ylintä päätösvaltaa käyttää yhtiökokous, joka muodostuu osakkeenomistajista. Yhtiökokouksen tehtäviin kuuluu mm. tilinpäätöksen vahvistaminen, voiton käyttäminen, johdon vastuuvapauden myöntäminen ja hallituksen ja tilintarkastajan valinta. Hallitus puolestaan kutsuu yhtiökokouksen koolle ja käyttää ns. yleistoimivaltaa. Hallitus myös antaa raamit toimitusjohtajan työskentelylle. Toimitusjohtajaa ei rinnasteta yhtiön työntekijöihin, ja siitä syystä onkin erikseen sovittava tehtävän hoitamisen ehdoista. Toimitusjohtaja ei ole pakollinen. (Mt.)

Joskus voi tulla tilanteita, jolloin yhtiön oma pääoma hupenee niin, että sen arvo on negatiivinen. Tällöin tulee hallituksen tehdä rekisteri-ilmoitus. Jos yhtiön oma pääoma saadaan nostettua niin, että se on yli puolet osakepää-

omasta, rekisteri-ilmoitus voidaan poistaa. Kun omaa pääomaa lasketaan, voidaan omaan pääomaan huomioida pääomalainat, poistoerot ja omaisuuden arvonnousut noudattaen kuitenkin arvioinnissa erityistä varovaisuutta. (Mt.)

3.2 Startup-yritykset

Antti Parviaisen mukaan (2017, 20–22) sille, mikä on startup-yritys, on monta tulkintaa, mutta yleisesti ottaen sillä tarkoitetaan yritystä, joka on nuori ja jolla tuote tai palvelu on vasta kehitteillä tai alkuvaiheessa. Lisäksi startup-yritykselle on ominaista, että omistaja yrittää myydä yrityksen heti, kun se vain on mahdollista (Landau 2014, Suomisen 2017, 4 mukaan). Kulut startup-yrityksillä ovat yleensä suuremmat kuin tuotot. Kuluja kertyy, vaikka myyntiä ei olisikaan. Kiinteät kustannukset, kuten vuokrat, palkat, siivoukset, sähkö, vakuutukset, markkinointi ja taloushallinto, joudutaan maksamaan koko ajan, eikä niihin juurikaan pysty itse vaikuttamaan. Muuttuviin kustannuksiin, kuten raaka-aineisiin, voi itse vaikuttaa, mutta jos ei osteta tuotteiden valmistukseen tarvittavia aineita, ei tuotteita voi myydäkään ja saada näin tuloja. Alkuvaiheessa, kun tuote tai palvelu ei ole vielä tunnettu, rahoituksen saanti voi olla vaikeaa.

3.3 Pääomasijoitusyhtiöt ja enkelisijoittajat

Pääomasijoittajat sijoittavat rahaa yritykseen ammattimaisesti, pääsääntöisesti osakkeita vastaan. Rahan lisäksi sijoittajat tuovat yritykseen oman ammattitaitonsa, osaamisensa ja kontaktit. Kun pääomasijoittaja on irtautumassa yrityksestä, on yrittäjän oltava valmis myymään yrityksensä. Tyypillinen aika sijoitukselle on minimissään 5–7 vuotta. Noin 2 miljoonan liikevaihdolla on mahdollista saada pääomasijoittaja, mutta pääsääntöisesti liikevaihdon tulisi olla vähintään 10 miljoonaa euroa. (Pääomasijoittajat 2018.)

Enkelisijoittaja on siinä mielessä pääomasijoitusyhtiön kaltainen, että enkelisijoittaja sijoittaa rahaa startup-yritykseen. Erona on, että enkelisijoittaja on yksityishenkilö, joka sijoittaa omaa rahaansa yritykseen. (Suominen 2017, 3.)

4 OMAN PÄÄOMAN EHTOISET RAHOITUSVAIHTOEHDOT

Yritys voi hankkia toiminnalleen rahoitusta joko oman pääoman tai vieraan pääoman ehtoisena rahoituksena. Tarjolla on myös rahoitusta, jossa on sekä oman että vieraan pääomarahoituksen piirteitä. Näitä rahoitusmuotoja kutsutaan välirahoitukseksi. Oman pääoman ehtoisia rahoitusvaihtoehtoja ovat mm. osakeanti, omien osakkeiden liikkeellelasku, osakepääoman korottaminen ja siirto sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. Välirahoitusmuotoihin luetaan puolestaan esimerkiksi optiolaina, vaihtovelkakirjalaina ja pääomalaina. Puh- taasti vierasta pääomaa edustaa voitto-osuuslaina. (Ruohola 2012.)

4.1 Osakeanti

Yleisin oman pääoman ehtoinen rahoitusmuoto on osakeanti. Osakeannissa yhtiö antaa uusia osakkeita merkittäväksi. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton, suunnattu tai ei suunnattu, ns. tavallinen osakeanti. Ei suunnattu osakeanti antaa kaikille osakkeenomistajille mahdollisuuden merkitä osakkeita omistuosuuksien suhteessa. Tällöin osakkeenomistajien oikeudet eivät muutu. Osakkeenomistajan ei kuitenkaan ole pakko merkitä tarjolla olevia osakkeita. Suunnattu osakeanti on nimensä mukaisesti kohdistettu jollekin tietylle taholle. Sitä voidaan käyttää esimerkiksi rahoituksen saamiseksi ulkopuo- lisilta. Suunnatulle osakeannille tulee olla yhtiökokouksessa kahden kolmas- osan enemmistö ja painava taloudellinen syy. Osakeanti kannattaa suunnitella mahdollisimman huolellisesti. Sillä voidaan vaikuttaa omistussuhteiden muu- toksiin ja sitä kautta päätöksentekoon. (Ruohola 2012.)

4.2 Omien osakkeiden liikkeellelasku

Yhtiö voi halutessaan laskea liikkelle jo hallussaan olevia osakkeita ja saada näin lisärahoitusta. Tämän vaihtoehdon etuna osakeantiin on se, että osakkeet ovat jo valmiiksi rekisteröityjä eli niillä saa osakkeenomistajan oikeu- det heti maksun suoritettua. Tämä ei ole kovinkaan hyödyllinen vaihtoehto yri- tykselle hankkia rahoitusta. (Ruohola 2012.)

4.3 Jako-osaton etuosake

Jako-osaton etuosake lasketaan välirahoitukseen. Se on osake, jolle maksetaan korvausta, joka muistuttaa kiinteän koron maksua. Eli tältä osin sillä on vieraan pääoman taloudellisia tunnusmerkkejä. Osakkeeseen ei liity äänioikeutta eli se ei muuta osakkeenomistajien asemaa, joten se on käytökelpoinen, kun halutaan parantaa yrityksen vakavaraisuutta. Osakkeesta saatua korvausta käsitellään verotuksessa osinkona. Suomessa se on vielä harvemmin käytetty rahoitusmuoto. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 48.)

4.4 Osakepääoman korottaminen

Osakepääoman korottaminen liittyy lähinnä rahoitusta tarvitsevan yrityksen rahoitusvaihtoehtoihin, ei niinkään sijoittajan. Osakepääomaa voidaan korottaa maksullisesta osakeannista saatavilla varoilla tai esimerkiksi rahastokorotuksena. On myös mahdollista tehdä sijoitus osakepääomaan, mutta sijoituksen vastineeksi ei saa osakkeita. Tällainen sijoitus on järkevä vain silloin, kun kaikki osakkeenomistajat sijoittavat samassa suhteessa kuin omistavat osakkeita. (Ruohola 2012.)

4.5 Siirto Sijoitetun vapaan oman pääoman -rahastoon

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto eli SVOP-rahasto voi karttua mm. maksullisen osakeannin tai vapaaehtoisen sijoituksen kautta. Yleensä sijoituksen tekijä on osakkeenomistaja, vaikka mahdollista on myös jonkin muun tahon tekemä sijoitus. Sijoituksesta kannattaa tehdä kirjallinen sopimus ja hallituksen tulee hyväksyä sijoitus. Varojen jakamisesta hallitus tekee esityksen yhtiökokoukselle. Sijoituksen palauttaminen edellyttää niin hyvää taloudellista tilannetta, jotta myös osinkoa olisi mahdollista jakaa. Huonona puolena sijoituksesta vapaan oman pääoman rahastoon on se, että sijoitus palautetaan osakkaille osakeomistuksen suhteessa, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muuta sovittu. Sijoitus rahastoon on vastikkeeton eli se ei anna oikeutta osakkeisiin tai korkoon. Jos varoja jaetaan, ne verotetaan pääsääntöisesti osinkona. Poikkeuksena voi olla noteerattomasta yhtiöstä saatu pääomanpalautus, joka on omistettu enintään 10 vuotta. Tällöin palautus voidaan verottaa luovutusvoiton säännösten mukaan. Sijoitusmuoto on sopivin yhden osakkeenomistajan yrityksille. (Rantalainen 2018.)

4.6 Optiolaina

Optiolainalla tarkoitetaan lainanantajalle myönnettyä oikeutta merkitä lainanottajan osakkeita tiettyyn hintaan tiettyä aikana. Lainanantajan ei kuitenkaan ole pakko merkitä osakkeita. Optiolaina on velkakirjalaina, ja laina maksetaan takaisin, vaikka lainan myöntäjä ei käyttäisikään oikeuttaan merkitä osakkeita. Optio-oikeus voidaan noteerata erillään velkakirjaosuudesta. Optio-lainat olivat yleisiä 1980-luvun lopulla, mutta nykyisin niitä käytetään lähinnä johdon kannustimina ja sitouttajina. Optiolainalla on sekä oman että vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen piirteitä. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 44–45.)

Optioita nimitetään johdannaisiksi ja option hintaa preemioksi. Optio-oikeudesta joudutaan maksamaan erikseen. (Sijoitustieto 2015.) Optio-oikeus rekisteröidään kaupparekisteriin ja tällä tavalla se tulee julkiseksi ja sitoo esimerkiksi velkojia (Patentti- ja rekisterihallitus 2018). On huomattava, että mikäli lainanantaja käyttää oikeutensa optioon ja merkitsee yhtiön osakkeita, on sillä vaikutusta osakkeenomistajien omistussuhteisiin.

Jos optio toteutetaan, optiosta maksettu preemio on verotuksessa osakkeiden hankintahinnan osa. Jos optiota ei lunasteta, siitä aiheutunut luovutustappio voidaan vähentää verotuksessa pääomatuloista. (Verohallinto 2016).

4.7 Vaihtovelkakirjalaina

Vaihtovelkakirjalaina -nimitystä ei enää nykyisessä osakeyhtiölaissa ole, vaikka sitä nimitystä vielä varsin usein käytetäänkin. Nykyisin sääntely toteutetaan optio-oikeuksilla. (Ruohola 2012). Vaihtovelkakirjalaina on laina, johon liittyy oikeus vaihtaa laina yhtiön osakkeisiin. Vaihtamisen ehdot on määrätty etukäteen ja lainan voi vaihtaa joko kokonaan tai osittain. Toisin kuin optio-oikeuksissa, vaihto-osuutta ei voi erottaa velkakirjasta ja noteerata erikseen. Myös vaihtovelkakirjalainalla on optiolainan tapaan oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen piirteitä. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 45.)

4.8 Pääoma- ja hybridilainat

Pääomalainalla tarkoitetaan lainaa, joka verotuksessa luetaan pääsääntöisesti vieraaseen pääomaan, mutta tietyissä tilanteissa voidaan katsoa kuuluvan omaan pääomaan. Pääomalaina voidaan palauttaa ja sille voidaan maksaa korkoa vain, jos voitonjakokelpoiset varat sen sallivat, eli laina on tällöin muita velkojia huonommassa asemassa. Yritys ei saa antaa vakuutta lainalle eikä maksettavalle korolle. Omaan pääomaan laina voidaan merkitä silloin, jos yhtiön oma pääoma on vähentynyt niin, että yhtiö joutuisi tekemään osakepääoman menettämistä rekisteri-ilmoituksen. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos pääomalaina mukaan laskettuna yhtiön oma pääoma ei mene negatiiviseksi. Pääomalaina on sijoittajalle turvallisempi vaihtoehto kuin esim. SVOP-sijoitus. Pääomalainasta ja sen palauttamisesta säädetään osakeyhtiölaissa. (PWC Uutishuone 2017.) Vaikka yritys ei saakaan antaa vakuutta pääomalainalle, voivat vakuuden antaa muut tahot. Huolimatta lainkohdista, pääoma tai korko voidaan maksaa, jos on kyse yhtiön sulautumisesta, jakautumisesta ja yritysmuodon muuttamisesta. (Lindblad 2014). Pääomalaina voi sisältää voitto-osuusehdon (Ruohola 2012).

Hybridilaina on melko uusi ilmiö rahoitusmarkkinoilla. Myös siinä on sekä oman että vieraan pääoman ominaisuuksia, vaikka se lasketaankin IFRS-tilinpäätöksessä omaan pääomaan. Koska hybridilainan asema on pääomalainan tapaan yrityksen konkurssitilanteessa huonompi kuin muiden velkojien, on sitä kompensoitu huomattavan korkealla korolla. Hybridilaina ei anna osakkeenomistajan oikeuksia eikä vaikuta omistukseen. Hybridilainaa on käytetty usein kriisirahoitusmuotona. (Martikainen & Vaihekoski 2015, 47-48.) Lähtökohtaisesti lainassa ei ole eräpäivää lainkaan. Yritys voi maksaa lainan takaisin, mutta sen ei ole pakko maksaa. Hybridilaina soveltuu enemmän osakkeenomistajan sijoitusmahdollisuudeksi. (Talouselämä 2009.)

4.9 Voitto-osuuslaina

Voitto-osuuslainalle on ominaista, että lainan korko sidotaan yrityksen mahdolliseen voittoon. Lainalla voi sen lisäksi olla kiinteä korko. (Ruohola 2012.) Saara Mohamedin opinnäytetyön mukaan (2018) voitto-osuuslainoille ei ole säädetty erillistä säännöstä elinkeinoverolaissa, vaan verotus on muodostunut lähinnä kotimaisen verotuskäytännön ja oikeuskäytännön perusteella. Voitto-

osuuslaina lasketaan vieraaseen pääomaan kuuluvaksi ja on tässä työssä lähinnä esimerkkinä vieraan pääoman ehtoisestä rahoituksesta.

5 TUTKIMUSTULOKSET, JOHTOPÄÄTÖKSET JA ANALYYSI

5.1 Tutkimuksen kulku

Tutkimus aloitettiin perehtymällä ja selvittämällä keskeisiä käsitteitä kirjoista ja internetistä. Ensimmäiseksi selviteltiin, mitä tarkoittaa säätiö ja milloin säätiö on yleishyödyllinen. Millaisia tukimuotoja säätiöillä tällä hetkellä on? Millainen on säätiöiden verotus? Sen jälkeen selvitettiin, mikä on osakeyhtiö ja startup-yritys? Puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla selvitettiin Otsakorven säätiön aikaisemmin myöntämiä avustuksia ja tavoitteita.

Teemahaastattelu toteutettiin Otsakorven säätiön tiloissa 22.3.2019 klo 14–15. Paikalla olivat vain haastattelija ja toiminnanjohtaja Mari Kurkan. Haastattelukysymykset oli toimitettu toiminnanjohtajalle etukäteen ja haastattelua ei nauhoitettu, vaan haastattelun aikana tehtiin muistiinpanoja. Haastattelu litemoitiin samana päivänä. Haastattelun perusteella saatiin pohjatiedot rahoitusvaihtoehtojen kartoittamiselle ja säätiön tarpeille.

Tässä vaiheessa selvitettiin myös, olisiko kannatavampaa käyttää apuna pääomasijoittajia. Kun perusasiat olivat selvillä, aloitettiin oman pääoman ehtoisten sijoitusten kartoittaminen ja käsittely niin kirjanpidossa kuin verotuksessa. Kirjoista ja internetistä saadut tiedot koottiin taulukkoon. Koska taulukkoon mahtui vain pääkohdat, kirjattiin jokaisen rahoitusmuodon kohdalle tekstiosuuteen lyhyt kuvaus. Samalla mietittiin rahoitusmuodon sopivuutta säätiön tarkoituksiin.

5.2 Tulokset haastattelusta

Haastattelun perusteella saatiin selville säätiön toiveet. Säätiön toiveena oli, että tehtävä rahoitusmuoto olisi toimenpiteiltään mahdollisimman helppo, sillä käytössä olevat pienet työntekijäresurssit rajoittavat rahoitusten vaatimaa työmäärää. Riskiä sijoituksen menettämisestä ei ole, sillä säätiö vaatii yritykseltä pankin tai vakuutusyhtiön takauksen ennen rahoituksen myöntämistä. Lisäksi säätiöllä ei ole tuottovaatimusta. Tehtävän sijoituksen tulisi olla oman

pääoman ehtoinen ja sijoitusaika olisi alle 10 vuotta. Nämä lähtökohdat vaikuttivat lopulliseen johtopäätökseen.

5.3 Tulokset ja johtopäätökset selvittelytyöstä

Selvittelytyön perusteella laadittiin taulukko 1, johon koottiin oman pääoman ja välirahoituksen rahoitusvaihtoehtoja sekä niiden käsittelyä kirjanpidossa ja verotuksessa, siltä osin, kun käsittelyä saatiin selville. Samalla analysoitiin koko ajan säätiön antamien kriteerien mukaisesti eri vaihtoehtojen sopivuutta säätiön tarkoituksiin. Jos vaihtoehto oli sopiva säätiölle, sopivuus-kohtaan laitettiin plusmerkki. Jos vaihtoehto taas ei ollut suositeltava, laitettiin kyseiseen kohtaan miinusmerkki.

Taulukko 1. Rahoitusvaihtoehdot ja ominaisuudet

Rahoi- tusmuoto	Mitä tarkoi- taa	Käsittely kir- janpidossa	Käsittely vero- tuksessa	Muuta huomi- oitavaa	Sopivuus säätiölle
Osakeanti Oma pääoma	Yhtiö antaa tai luovuttaa omia osakkeitaan	Tase - >osakkeet sijoituksiin Tuloslask. - > osingot si- joitus- ja rahoitustoi- minnan tuottoihin	Osinkotulo yleishyöd. yhteisö -> ei veroa	Yleisin tapa saada rahoitusta. Mahd. saada vaikutusvaltaa yhtiössä	+ - riskialttius, työ ja kustannukset rekisteröinnistä
Omien osakkeiden liikkeel- lasku Oma pääoma	Yhtiön hal- lussa olevien osakkeiden liikkeellelasku	Tase - >osakkeet sijoituksiin Tuloslask. - > osingot si- joitus- ja rahoitustoi- minnan tuottoihin	Osinkotulo yleishyöd. yhteisö -> ei veroa	Harvoin olen- naista hyötyä liik- keellelaskijalle. Osakkeen- omistajan oikeu- det heti maksettua	- Enemmän yri- tyksen oma toimenpide
Jako-osaton etuosake	Osake, jonka tuotto muistut- taa kiinteän koron maksua	Tase -> osakkeet si- joituksiin Tuloslask. - > osingot si- joitus- ja rah.toim. tuottoihin	Osinkotulo yleishyöd. yhteisö -> ei veroa	Muodollisesti osake, mutta ei äänioikeutta. Ei vaikutusta osakkeenomis- tajan asemaan	+ - riskialttius ja työ rekisteröinnistä

Osakepää- oman korotta- minen/oma pääoma	Maksullisen osakeannin jälkeen mah- dollista.	-	-	-	- Enemmän yri- tyksen oma toimenpide
Sijoitus SVOP-ra- hastoon oma pääoma	Sijoitus Sijoite- tun vapaan oman pääoman ra- hastoon	Tase -> si- joitus saamisiin	Varojen- jako pääsäänt. osinkona> yleishyöd. yht. -> ei veroa. Tie- tyissä tilan- teissa void. verottaa luovu- tusvoittona	Koroton ja vas- tikkeeton. Void. palauttaa vain, mikäli osingonjaon edellytykset täyt- tyvät. Palautus konkurssissa tai yhtiön purkau- tuessa oman po:n ehtoisena viimeisenä.	- Huonompi mahd. palau- tukseen kuin esim. pääoma- lainassa. Sopivin yhden osakkeen- omistajan yri- tyksille
Optiolaina Välirahoitus	Optio=Oikeus tule- vaisuudessa luovutettaviin osakkeisiin. Ei sido ostajaa. Laina makset- tava takaisin	Tase -> laina saamisiin Tuloslask. - > korkotulot sij. ja rah.toimin- nan tuot- toihin	Korkotulo yleishyöd. yhteisö -> ei veroa Jos optio lu- nastetaan- > preemio hankinta- hinnan osa	Merkitään kaup- parekisteriin -> julkinen -> sitoo sivullisia esim. velkojia	+ - optio-oikeuden rekisteröinti ja mahdolliset lisäkustannukset
Vaihtovelka- kirjalaina Välirahoitus	Laina, jossa on vaihto-oikeus osakkeisiin.	-	-	Ei enää nykyi- sessä osakeyhtiölaissa	-
Pääoma- laina Välirahoitus	Laina, josta kirjallinen sopimus mm. takaisin- maksusta ja lainaehdois- ta	Tase -> laina saamisiin Tuloslask. - > korkotulot sij. ja rah.toi- minnan tuottoihin	Korkotulo yleishyöd. yhteisö -> ei veroa	Muita velkojia huonompi etu- oikeus palau- tukseen konkurs- sissa. Voi sis. voitto-osuuseh- don. Palautetaan voitonjakokelpois- ten varojen sal- liessa. Ei osa- kasoikeuksia	+ tavallinen velkasuhde + joku muu taho voi antaa vakuuden
Hybridilaina Välirahoitus	Laina, jolla sekä vieraan että oman pääoman ominaisuuksia	Kohtelu kir- janpito- laissa vakiintu- matonta	Kohtelu verolaissa vakiintu- matonta	Lähtökohtaisesti ei eräpäivää. Ei osakkeenomis- tajan oikeuksia	- ei eräpäivää, mahdollisesti korkea korko

Selvitystyön perusteella pelkkiä miinusmerkkejä saivat omien osakkeiden liikkeellelasku, osakepääoman korottaminen, sijoitus SVOP-rahastoon ja hybridilaina. Vaihtovelkakirjalainaa ei siis tässä yhteydessä enää käsitelty tarkemmin. Plussia ja miinuksia saivat osakkeet, optiolainat ja pääomalainat. Pelkkiä miinuksia saaneet rahoitusmuodot jätettiin jatkoselvittelyssä pois. Omien osakkeiden liikkeellelasku, osakepääoman korottaminen ja sijoitus SVOP-rahastoon ovat lähinnä yrityksen omia keinoja oman pääoman kartuttamiseen. Hybridilainoihin ei liity takaisinmaksuvelvoitetta, joten ne sopivat ennemminkin yhtiön osakkaan sijoitusmahdollisuudeksi.

Osakkeiden etuna oli, mikäli säätiö niin haluaisi, mahdollinen vaikutusvalta yrityksessä. Lisäksi yrityksen menestyessä osinkotulot saattaisivat olla merkittäviä. Huonona puolena voidaan pitää niiden riskialttiutta. Lisäksi osakkeiden hankintaan liittyy mahdolliset vaikutukset omistussuhteisiin osakkeita liikkeelle laskevassa yrityksessä.

Optiolainan etuna oli normaali lainaosuus, joka maksetaan joka tapauksessa takaisin ja jolle maksetaan korkoa. Miinuksena oli option rekisteröinnistä aiheutuva vaiva ja mahdolliset lisäkustannukset. Vaikka optioita on käytetty usein johdon kannustimina, on se kuitenkin käyttökelpoinen rahoitusväline, sillä optiota ei ole pakko käyttää, mutta lainapääoma ja korko on siitä huolimatta maksettava. Toisaalta taas, jos säätiöllä ei ole aikomustakaan käyttää optiota, optio-oikeuden rekisteröinnistä tulee vain turhaa työtä ja mahdollisesti lisäkustannuksia.

Pääomalainojen etuna oli normaali laina, johon ei sisältynyt mitään lisätyötä esimerkiksi rekisteröinnistä. Huonona puolena oli, että pääomalaina palautetaan vasta, jos voitonjakokelpoiset varat sen sallivat, mutta koska lainalle voi saada vakuuden muualta, ei sillä ollut juurikaan merkitystä tässä tilanteessa. Pääomalaina on vähäriskisempi kuin optiolaina, eikä siihen liity omistusta yhtiössä. Pääomalainan etuna on myös se, että lainan ottava yritys voi hätätapauksessa kirjata lainan omaan pääomaan ja välttää näin oman pääoman menettämistä seuraavan rekisteri-ilmoituksen teon.

Eri sijoitusmuotojen kirjanpidollisen käsittelyn oletuksena oli, että säätiö käyttää yhdistys- ja säätiökaavaa tuloslaskelmassa. Tuloslaskelman varsinaiseen toimintaan kirjataan toiminta, joka on säännöissä mainittu eli esimerkiksi apurahasäätiössä apurahojen jakaminen. Yleishyödyllisen säätiön toiminta ei tähtää voiton saamiseen ja siitä syystä varsinaisen toiminnan tulos on yleensä negatiivinen kulujen ollessa suuremmat kuin tuotot. Säätiön sijoitus- ja rahoitustoimintaan kirjataan puolestaan ne rahoituserät, jotka eivät liity säätiön varsinaiseen toimintaan kuuluvan omaisuuden hoitoon ja joita ei pystytä kohdistamaan muihin ryhmiin tai ovat niiden kannalta epäolennaisia. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottoja ovat mm. korko- ja osinkotuotot. (Lydman ym. 2018, 110–126.)

Kirjanpidollisesti kaikkia rahoitusmuotojen myöntämiseen liittyviä kirjauksia ei saatu selvitettyä. Myönnetyt lainat käsitellään taseessa lainasaamisina, ostetut osakkeet ovat sijoituksia. Korko- ja osinkotuotot pääsääntöisesti kirjataan tuloslaskelmaan sijoitus- ja rahoitustuottoihin, mutta mikäli esimerkiksi korkotuotot liittyvät säätiön varsinaiseen toimintaan, tulisi ne mahdollisesti ilmoittaa tuloslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuotoissa. Kaikkien rahoitusmahdollisuuksien käsittelyä verotuksessa ei myöskään saatu selvitettyä.

Yleishyödyllisen yhteisön saamat korko- ja osinkotulot katsotaan kuuluvan henkilökohtaisen tulolähteen tuloksi, eikä yleishyödyllinen yhteisö siis maksa niistä veroa.

Vaikka osakkeiden, optiolainan ja pääomalainan välillä ei hirveän suurta eroa tullut, lopputuloksena päädyttiin, että kaikista vertailuun otetuista vaihtoehdoista suositeltavin sijoitusvaihtoehto oli pääomalaina, sillä siihen liittyi vähiten ylimääräisiä kustannuksia ja ylimääräistä työtä. Lisäksi lainan takaisinmaksu on turvattu ulkopuolisen antaman vakuuden turvin.

5.4 Analyysi

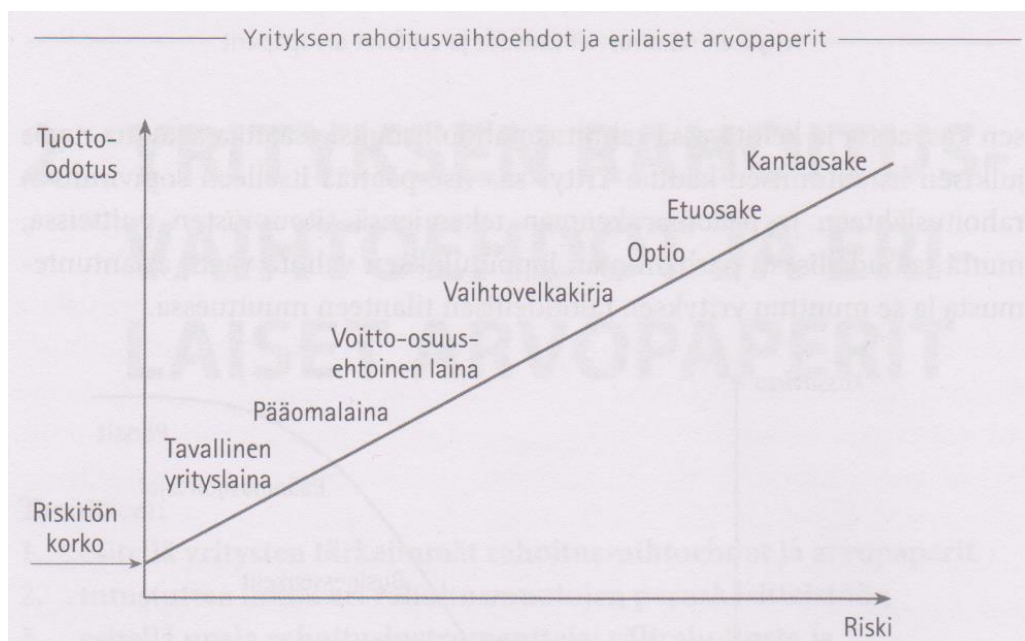
Työssä käytettiin aineistolähtöistä analyysia. Tutkimus aloitettiin selvittämällä, minkälaisia säätiöitä on olemassa, millainen verotus ja kirjanpito niillä on. Tietoa sovellettiin harkitessa kirjanpidollista ja verotuksellista käsittelyä. Koska säätiöitä on hyvinkin monenlaisia, työ rajattiin koskemaan yleishyödyllisiä

säätiöitä, kuten hankkeessa mukana oleva Otsakorven säätiökin on. Alkuvaiheessa tutkimusta haastateltiin säätiön edustajaa. Haastattelun perusteella saatiin tärkeitä kriteereitä sijoitusmahdollisuuden valinnalle. Työn edetessä pidettiin mielessä koko ajan säätiön tarpeet ja kriteerit ja rahoitusvaihtoehtojen ymmärtämisen kautta päästiin tiettyyn johtopäätökseen.

Ensimmäisessä kartoituksessa työstä karsiutui pois ne sijoitusmuodot, jotka sopivat enemmän yritykselle itselleen kuin sijoittajalle. Jatkoon jäivät osakkeet, optiolainat ja pääomalainat. Säätiö halusi toimenpiteiltään mahdollisimman yksinkertaisen sijoitusmahdollisuuden eli tästä syystä vaihtoehdoista karsiutui pois optiolainat, sillä niiden hankintaan liittyi lisätyötä ja lisäkustannuksia rekisteröinnistä. Sijoituksen tuotto ei ollut säätiölle tärkeä sijoituspäätöstä tehtäessä. Osakkeiden riskialttius aiheutti sen, että osakkeetkaan eivät olleet paras vaihtoehto. Säätiön vaatimus pankin tai vakuutusyhtiön takauksesta ei juurikaan rajannut vaihtoehtoja pois. Analyysin perusteella jäljelle jäi pääomalaina.

Yhtenä vaihtoehtona olisi ollut pääomasijoitusyhtiöiden käyttäminen, jotka sijoittavat nimenomaan kasvaviin yrityksiin. Pääomasijoitusyhtiöitä käytettäessä säätiön vaikutusmahdollisuudet sijoituskohteiden valinnassa olisivat olleet melko huonot, vaikka sijoituksen mukana yritykseen tuleekin usein sijoittajan osaamista. Lisäksi usein pääomasijoitusyhtiöiden sijoituskohteiden olisi oltava valmis luopumaan yrityksestä sijoituksen päättyessä. Pääomasijoitusyhtiöt tavoittelevat suuria voittoja. Nämä seikat eivät sopineet säätiön ideologiaan, eikä sijoittaminen pääomayhtiöiden kautta ollut siis suositeltavaa.

Vertailuun otetuilla vaihtoehdoilla oli erilaiset riskit ja tuotto-odotukset. Mitä enemmän sijoitus oli oman pääoman ehtoinen, sitä korkeampi tuotto-odotus, mutta myös riski (kuva 9).

Kuva 9. Eri pääomalajien riskisyys ja tuotto-odotukset (Martikainen & Vaihekoski 2015, 22)

Säätiön aiemmin myöntämät yrityslainat olivat pienituottoisimpia, mutta myös riskittömämpiä. Sekä oman että vieraan pääoman ehtoisilla sijoituksilla on omat hyvät ja omat huonot puolensa. Oman pääoman sijoitusten hyviä puolia on se, että yrityksen menestyessä, yrityksestä saatavat tuotot saattavat olla huomattavat. Huonona puolena voidaan pitää tilannetta, jossa yritys on vaikeuksissa. Osinkoja ei tällöin pystytä jakamaan ja riskinä on koko sijoituksen menettäminen. Oman pääoman rahoitusta voidaankin hyvällä syyllä kutsua myös riskirahoitukseksi. Vieraan pääoman hyvänä puolena on melko varma korkotuotto. Tosin korkotuotto on kiinteä, eikä nouse, vaikka yrityksellä menisi kuinka hyvin tahansa. Lisäksi pääoman palautus on konkurssitilanteessa varmempaa. Koska työ rajattiin pelkästään oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin, vieraan pääoman ehtoisia sijoitusmahdollisuuksia ei selvitetty.

5.5 Luotettavuuden arviointi ja eettisyys

Tässä tutkimuksessa reliäabeliuteen kiinnitettiin huomiota tutkimalla samoja asioita eri lähteistä ja vertailemalla saatuja tietoja, jotta saatu tulos olisi mahdollisimman oikea. Lisäksi tekijällä ei juurikaan ollut kokemusta eri rahoitusvaihtoehdoista, joten mitään ennakkokäsitystäkään tutkimustuloksia kohtaan ei ollut. Kirjanpidollista ja verotuksellista käsittelyä selvitettiin mahdollisuuksien mukaan kirjoista ja internetistä. Valitettavasti kirjanpidon tulkintoja ei saatu tarkistettua kirjanpitäjiltä alkuvuoden kiireiden takia. Lisäksi

työssä keskityttiin vain yleishyödyllisen säätiön kirjanpitoon ja verotukseen. Mikäli säätiö ei ole yleishyödyllinen, verotus poikkeaa tässä työssä esitetystä. Oletuksena oli myös, että säätiö käyttää säätiökaavaa kirjanpidossa. Mikäli kyseessä on säätiö, joka käyttää esimerkiksi kiinteistökaavaa, kirjanpidollinen käsittely voi poiketa nyt esitetystä.

Tutkimuksen eettisyyttä varmistettiin huolellisilla lähdeluettelomerkinnöillä sekä ilmoittamalla selkeästi tutkimukseen liittyvät osapuolet ja intressit. Haastattelukysymykset toimitettiin haastateltavalle etukäteen, jotta hänellä oli aikaa valmistautua haastatteluun. Tutkimukseen liittyvät säätiön toimintaa koskevat kuvat saatiin säätiöltä itseltään.

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää William ja Ester Otsakorven Säätiölle sopiva oman pääoman ehtoinen rahoitusmuoto, jolla tuetaan Pohjois- ja Etelä-Karjalassa sekä Kymenlaaksossa toimivia pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Säätiön aiemman tukimuodon, yrityslainojen, kysyntä on romahtanut vallitsevan alhaisen korkotason takia. Säätiö myöntää edelleenkin apurahoja ja stipendejä.

Säätiön toiveena oli löytää tukimuoto, joka olisi toimenpiteiltään mahdollisimman helppo säätiölle. Säätiön sijoitus olisi vain osa muiden, yksityisten tahojen tekemiä sijoituksia. Tuotolle säätiöllä ei ollut vaatimuksia. Tuki-aika olisi maksimissaan 10 vuotta. Yhtiömuodoista tuli kyseeseen osakeyhtiö. Näillä tiedoilla lähdettiin tutkimaan erilaisia oman pääoman ehtoisia sijoitusmahdollisuuksia. Pelkästään oman pääoman ehtoisista sijoitusmahdollisuuksista osakkeet nousivat parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Kun tutkimusta laajennettiin välirahoitusmuotoihin, saatiin säätiön tarkoituksiin sopiviksi lisävaihtoehdoiksi optiolainat ja pääomalainat. Vieraan pääoman ehtoisia vaihtoehtoja ei selvitelty, koska vieraan pääoman ehtoiset sijoitusmahdollisuudet oli rajattu pois tutkimuksesta. Lisäksi selvitettiin, kannattaako säätiön itse hoitaa rahoitustaan vai olisiko esimerkiksi pääomasijoitusyhtiö hyvä vaihtoehto.

Pääomasijoitusyhtiön tavoite on tuottaa voittoa. Vaikka yrittäjä saa taloudellisen tuen lisäksi yritykseensä tietotaitoa, on hänen siitä huolimatta oltava valmis luopumaan yrityksestään sijoitusajan päätyttyä. Pääomasijoitusyhtiön ja säätiön tavoitteet eivät kohtaa, sillä säätiö ei tavoittele suuria voittoja. Lisäksi säätiön tarkoituksena on parantaa yrityksen toimintaedellytyksiä ja kasvua, ei myydä yritystä. Eli pääomasijoitusyhtiön käyttöä ei suositeltu.

Kun jäljelle jääneitä vaihtoehtoja, eli osakkeita, optiolainaa ja pääomalainaa, vertailtiin, suositeltavimmaksi vaihtoehdoksi näillä kriteereillä jäi pääomalaina. Sen myöntämiseen liittyi vähiten toimenpiteitä, ja se on riskittämpi kuin osakkeet tai optiolaina. Lisäksi pääomalaina ei vaikuta lainan saavan yrityksen omistussuhteisiin. Jos säätiö harkitsisi osakkeiden ostoa, mutta osakkeiden hankinnasta ei olisi vielä tehty päätöstä, optiolaina olisi varteenotettava vaihtoehto. Optiotahan ei ole pakko käyttää, jos tilanne myöhemmin muuttuu. Mikäli säätiö taas haluaisi vaikutusvaltaa yrityksessä, osakkeet olisivat siinä tapauksessa hyvä vaihtoehto.

Työ on tärkeä niin selvitystyön tekijälle kuin myös säätiölle, sillä säätiön aiemman tukimuodon, yrityslainojen, kysyntä on romahtanut alhaisen yleisen korkotason vuoksi, ja tästä syystä säätiö tarvitsee tilalle toisen tukimuodon. Säätiö on yleishyödyllinen säätiö. Työ on tärkeä myös siitä syystä, että vaikka aiemmin on tehty opinnäytetöitä mm. säätiöstä liikeidean rahoittajina sekä startup-yritysten rahoitusmuodoista, ei selvitystyötä ole tehty säätiölle soveltuvista oman pääoman ehtoisista rahoitusmuodoista. Säätiöt ovat tärkeitä rahoittajia aloitteleville yrityksille ja yritysten kasvaessa myös työllisyys paranee, eli myös koko yhteiskunta hyötyy siitä. Mikäli säätiö haluaisi laajentaa tukimuotojaan vieraan pääoman ehtoisiin rahoitusmuotoihin, voisi se olla jatkossa uusi tutkimusaihe. Työ vastasi tutkimusongelmaan löytämällä säätiölle sopivan sijoitusmuodon.

Työssä on koottu oman pääoman ehtoisten sijoitusten tärkeimpiä ominaisuuksia. Vaikka työssä on käsitelty Otsakorven säätiön tavoitteita, työ soveltuu kuitenkin muillekin yleishyödyllisille yhteisöille sekä kaikille, jotka ovat kiinnostuneet tekemään oman pääoman ehtoisia sijoituksia. Ainoastaan kirjanpidollinen ja verotuksellinen tulkinta koskee lähinnä yleishyödyllisiä säätiöitä, joten muiden sijoittajien kohdalla nämä tulkinnat eivät välttämättä pidä paikkaansa.

Työ kokonaisuutena oli mielenkiintoinen ja haastava ja selvensi myös tekijälle eri rahoitusmuotoja sekä ymmärrystä säätiöistä ja niiden toiminnasta.

LÄHTEET

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kallio, M., Kangasniemi, A., Pöyhönen, K. & Vierros, H. 2016. Yhdistykset ja säätiöt – Kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. Helsinki: ST-Akatemia Oy.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kurkan, M. 2019. Toiminnanjohtaja. Haastattelu 22.3.2019. William ja Ester Otsakorven Säätiö sr.
- Lindblad, M. 2014. Pääomailain rahoitusmuotona. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://lindblad.fi/paaomalaina/> [viitattu 19.4.2019].
- Lydman, K., Kemppinen, S., Laaksonen, L. & Lahti, I. 2018. Yhdistys ja säätiö – oikeudelliset kysymykset, tilinpäätös, verotus ja hallinto. 2. uudistettu laitos. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Martikainen, M. & Vaihekoski, M. 2015. Yritysrahoituksen perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Mattila, T. 2016. Säätiöt liikeidean rahoittajina. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/120493/Mattila_Tuija.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 10.3.2019].
- Mohamed, S. 2018. Voitto-osuuslainojen oikeudellinen luonne ja verotus. Pro gradu -tutkielma, tiivistelmä. Turun Yliopisto. Saatavissa: <https://www.utu-pub.fi/handle/10024/145245> [viitattu 10.4.2019].
- Parviainen, A. 2017. Startup-sijoittaminen. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Patentti- ja rekisterihallitus. 2019. Kaupparekisteri. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html> [viitattu 11.3.2019].
- Patentti- ja rekisterihallitus. 2018. Kaupparekisteri. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/op-tiot.html> [viitattu 15.4.2019].

- Pentikäinen, I. 2018. Rahoitusvaihtoehtojen kartoittaminen startup-yritykselle. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/159625/Pentikainen_Ida.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 13.4.2019].
- PWC. 2017. Pääomalaina vahvistaa tasetta ja parantaa vakavaraisuutta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://uutishuone.pwc.fi/paaomalaina-vahvistaa-tasetta-ja-parantaa-vakavaraisuutta/> [viitattu 8.4.2019].
- Pääomasijoittajat. 2018. Näin haet pääomasijoitusta – opas yrittäjälle. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://paaomasijoittajat.fi/wp-content/uploads/2018/02/Nain-haet-paaomasijoitusta-opas-yrittajalle.pdf> [viitattu 11.4.2019].
- Rantalainen. 2018. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.rantalainen.fi/svop-rahasto-vai-paaomalaina/> [viitattu 13.4.2019].
- Ruohola, J. 2012. Osakeyhtiön oman pääoman ehtoinen rahoitus. WWW-artikkeli. Saatavissa: <https://www.lrhto.fi/artikkelit/yhtiooikeus/osakeyhtion-oman-paaoman-ehtoinen-rahoitus/> [viitattu 8.4.2019].
- Sijoitustieto. 2015. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/optiot-oikeuksia-ilman-velvollisuuksia> [viitattu 15.4.2019].
- Suomen Pankki. 2019. Tilastot – Euriborkorot kuukausittain. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/korot/kuviot/korot_kuviot/euriborkorot_kk_chrt_fi/ [viitattu 10.3.2019].
- Suominen, K. 2017. Enkelsijoittajien sijoituskriteerit startup-yrityksissä Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/128634/Suominen_Katariina.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 28.3.2019].
- Säätiölaki 24.4.2015/487.
- Säätiöpalvelu s.a. Säätiötietoa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.saatiopalvelu.fi/saatiotietoa.html> [viitattu 9.3.2019].
- Talouselämä. 2009. Uusin finanssikikka on hybridilaina. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/uusin-finanssikikka-on-hybridilaina/036eb30b-a436-37e5-afe6-2b4b97239c83> [viitattu 27.4.2019].
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Verohallinto. 2011. Milloin yhdistys tai säätiö on yleishyödyllinen? WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/yhdistys-ja-saatio/milloin_yhdistys_tai_saatio_on_yleishyo/ [viitattu 8.3.2019].

Verohallinto. 2016. Johdannaisten verotus. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48914/johdannaisen_verotu/ [viitattu 28.4.2019].

Verohallinto. 2019. Tuloverotus - Yhdistys ja säätiö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/yhdistys-ja-saatio/> [viitattu 9.4.2019].

William ja Ester Otsakorven Säätiö s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.otsakorpi.fi/> [viitattu 23.3.2019].

William ja Ester Otsakorven Säätiö. 2019. Tilinpäätös ja toimintakertomus.

Viren, M. 2014. Yleishyödylliset yhteisöt Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.saatiopalvelu.fi/media/matti_viren_saatiot.pdf [viitattu 20.4.2019].

Yrittäjät. 2014. Yrittäjän ABC. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/osake-yhtio-317935#> [viitattu 23.3.2019].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Kolmanteen sektoriin kuuluvat toimijat (Säätiöpalvelu s.a.).....	11
Kuva 2. Lainojen kehitys vuosina 2000 - 2018 (Otsakorven säätiö 2019)	14
Kuva 3. Euribor-korkojen kehitys vuosina 2004 - 2018 (Suomen Pankki/Tilastot)	15
Kuva 4. Myönnetyt apurahat vuosina 2000 - 2018 (Otsakorven säätiö 2019)	15
Kuva 5. Suosituimmat apurahakohteet (Otsakorven säätiö 2019).....	16
Kuva 6. Yhdistysten ja säätiöiden verotukseen liittyviä vaiheita (Lydman ym. 2018, 435)	21
Kuva 7. Kuuden suurimman yritysmuodon lukumäärät kaupparekisterissä (Patentti- ja rekisterihallitus 2019)	22
Kuva 8. Osakeyhtiön hallinto (Yrittäjät 2014).....	23
Kuva 9. Eri pääomalajien riskisyys ja tuotto-odotukset (Martikainen & Vaihekoski 2015, 22)	35

OTSAKORPI-SÄÄTIÖN HAASTATTELU 22.3.2019 KLO 14-15
Mari Kurkan/Leena Peräkylä

Haastattelun kohdat 2-7 on toimitettu haastateltavalle etukäteen sähköpostilla. Lisäksi sovimme, että tarvittaessa voi jälkikäteen kysyä lisätietoa sähköpostitse.

- 1) Kuinka monta työntekijää säätiössä on?
- 2) Mitkä ovat säätiön tavoitteita?
- 3) Millä perusteella avustettava kohde on aiemmin valittu?
- 4) Käytetäänkö päätösten apuna joitakin mittareita?
- 5) Minkä verran avustuksia on myönnetty viimeisen 5-10 vuoden aikana?
- 6) Myönnetäänkö avustukset omakatteisista, sidotuista vai vapaista rahastoista?
- 7) Onko myönnetyt lainat maksettu takaisin/Onko luottotappioita?